

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

**Η Στρατηγική Αμυντικής Διπλωματίας του Ηνωμένου
Βασιλείου (2026) και η επίδρασή της στο εθνικό,
περιφερειακό και παγκόσμιο περιβάλλον ασφάλειας**

Γεώργιος Κουκάκης

Ερευνητική Εργασία Νο. 140

Οκτώβριος 2026

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΕΔΙΣΑ

Δρ. Ανδρέας Γ. Μπανούτσος

Πρόεδρος

Δρ. Παναγιώτης Σφαέλος

Αντιπρόεδρος & Δ/της Ερευνών

Γεώργιος Κουκάκης

Γενικός Γραμματέας

Αργέττα Μαλιχουτσάκη

Οικονομική Διαχειρίστρια

Βασιλική Καντιώτη

Μέλος

Μαρία Ντάμπου

Μέλος

Αικατερίνη Μαρούκη

Μέλος

Σχετικά με τον συγγραφέα

Ο Αντισυνταγματάρχης ε.α. Γεώργιος Κουκάκης είναι Υποψήφιος Διδάκτορας Διεθνών Σχέσεων του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών: Αρχαιολογία, Γλωσσολογία, Διεθνείς Σχέσεις του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα διδακτορικής διατριβής «*Η αμυντική διπλωματία της Ελλάδας και η συμβολή της στην ενίσχυση της εθνικής ασφάλειας. Από τη Λευκή Βίβλο (2015) μέχρι το 2024*». Επιπλέον, είναι απόφοιτος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο*» (Διεθνείς Σχέσεις) του ίδιου Τμήματος/Πανεπιστημίου (2020), καθώς και της *Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου* (2023), της *Σχολής Πολέμου Στρατού Ξηράς* (2020) και της *Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων* (2002).

Είναι Κύριος Ερευνητής και Γενικός Γραμματέας του Κέντρου Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων (ΚΕΔΙΣΑ), Research Associate στο HERMES Institute of International Affairs, Security & Geoeconomy, και Country Correspondent για την Ελλάδα στο επιστημονικό περιοδικό *European Defence & Security Law & Policy Quarterly* (EDSeQ). Έχει λάβει μέρος ως εισηγητής/ομιλητής σε πολυάριθμες ακαδημαϊκές εκδηλώσεις, ενώ άρθρα και μελέτες του έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά και Think Tanks Διεθνών Σχέσεων της Ελλάδας και του εξωτερικού. Το 2023 κυκλοφόρησε το πρώτο του βιβλίο (συν-συγγραφέας) με τίτλο «*Εθνική Ασφάλεια: Μύθοι και Πραγματικότητα*» (εκδόσεις Ινφογνώμων) και το 2025 η μονογραφία του με τίτλο «*Ενοπλες Συγκρούσεις & Εθνική Ασφάλεια στον 21^ο αιώνα*» (εκδόσεις Ινφογνώμων). Από τον Οκτώβριο του 2024 είναι Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος της σειράς επιμορφωτικών προγραμμάτων «*Σπουδές Ασφάλειας στη Μεσόγειο*» του Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. Πανεπιστημίου Αιγαίου, υπό την επιστημονική ευθύνη του Δρ. Ντάλη Σωτήρη.

Το 2024 παρουσίασε την καινοτόμο και αντισυμβατική (out-of-the-box) θεωρία γεωπολιτικής *Hyperland* (Υπεργαία), υποστηρίζοντας ότι οι σύγχρονοι διεθνείς δρώντες επιδιώκουν πρωτίστως (σε αντίθεση με το παρελθόν που επιδίωκαν την κατάληψη εδαφών ή/και τον έλεγχο της θάλασσας) να κυριαρχήσουν στον ενοποιημένο –κατά τον δημιουργό της εν λόγω θεωρίας– χώρο του

διαστήματος, της πληροφορίας και του κυβερνοχώρου.¹ Το 2025 επαλήθευσε τους ισχυρισμούς της θεωρίας του μέσω νέου επιστημονικού άρθρου με το οποίο παρείχε πρόσθετα στοιχεία από έγγραφα υψηλής στρατηγικής του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας,² ενώ το 2026 μία εμπλουτισμένη έκδοση της θεωρίας του συμπεριλήφθηκε στον Scopus-indexed συλλογικό τόμο «*Strengthening International Relations Through Transformative Theory and Practice*» που δημοσιεύτηκε από τον εκδοτικό οίκο IGI Global Scientific Publishing υπό την επιμέλεια του Dr. Piotr Pietrzak (Sofia University, Bulgaria).³

ORCID ID : [0000-0002-2545-5672](#)
Scopus ID : [60097426400](#)
Research Gate : [Georgios Koukakis](#)
Email : g_k_koukakis@yahoo.gr
LinkedIn : [Georgios KOUKAKIS](#)

¹ Η θεωρία οποία δημοσιεύτηκε στο τεύχος 5(2) του διεθνούς επιστημονικού περιοδικού ανοιχτής πρόσβασης (open access) *HAPSc Policy Briefs Series* έπειτα από διπλή-τυφλή ομότιμη αξιολόγηση (double-blind peer review).

² Το άρθρο δημοσιεύτηκε στο τεύχος 6(2) του *HAPSc Policy Briefs Series*

³ Η εμπλουτισμένη έκδοση έχει τίτλο «*Hyperland: Transforming Past Theories of Geopolitics to Explain Contemporary Strategic Competition*» και αποτελεί το 2^ο Κεφάλαιο (σσ. 33-62) του συλλογικού τόμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	iv
1. Εισαγωγή	1
2. Θεωρητικό υπόβαθρο	2
3. Η Στρατηγική Αμυντικής Διπλωματίας του ΗΒ (2026).....	5
3.1 Πρόλογος.....	6
3.2 Εισαγωγή.....	6
3.3 Όραμα.....	8
3.4 Απώτεροι Στόχοι (Ends)	8
3.5 Τρόποι (Ways)	10
3.6 Μέσα (Means)	14
3.7 Υλοποίηση και δράσεις.....	15
3.8 Συμπέρασμα (της Στρατηγικής)	19
4. Ευρήματα της Μελέτης.....	20
5. Συζήτηση - Ανάλυση των Ευρημάτων.....	22
6. Λοιπά Συμπεράσματα & Προεκτάσεις της Έρευνας.....	29
7. Εν κατακλείδι.....	32
Βιβλιογραφία.....	33

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη διερευνά το περιεχόμενο της Στρατηγικής Αμυντικής Διπλωματίας (ΣΑΔ) του Ηνωμένου Βασιλείου (ΗΒ) που δημοσιεύτηκε το 2026. Η σημασία της έγκειται στο γεγονός ότι η ΣΑΔ αποτελεί το πρώτο στρατηγικό έγγραφο του ΗΒ που εκδίδεται με αποκλειστικό περιεχόμενο την Αμυντική Διπλωματία (ΑΔ). Ως εκ τούτου, η συμβολή της μελέτης στον ακαδημαϊκό χώρο των Διεθνών Σχέσεων έγκειται στον εμπλουτισμό της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με τη διπλωματία, την αμυντική πολιτική και τις Σπουδές Ασφάλειας γενικότερα. Ως εκ τούτου, η συμβολή της μελέτης στον ακαδημαϊκό χώρο των Διεθνών Σχέσεων έγκειται στον εμπλουτισμό της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με τις Σπουδές Ασφάλειας, καλύπτοντας το ερευνητικό κενό που αφορά την σύγχρονη αμυντική διπλωματία του ΗΒ. Ο γενικότερος σκοπός της μελέτης είναι να εντοπίσει την επίδραση της ΣΑΔ στο (εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο) περιβάλλον ασφάλειας, μέσω της ποιοτικής ανάλυσης αυτού. Τα κύρια ευρήματά της είναι ότι η ΣΑΔ εκτιμάται πως θα συμβάλει στην ενίσχυση της εθνικής ασφάλειας του ΗΒ, ενώ ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τόσο την περιφερειακή ασφάλεια στην Ευρώπη και την Αν. Μεσόγειο, όσο και την παγκόσμια ασφάλεια. Όσον αφορά τέλος τις προεκτάσεις της παρούσας μελέτης, μερικές από τις κυριότερες αφορούν την επίδραση που θα έχει η υλοποίηση της ΣΑΔ στις διμερείς και πολυμερείς σχέσεις του ΗΒ με τους λοιπούς κρατικούς και μη δρώντες, την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας, την ενδεχόμενη αναδιοργάνωση/ανασχηματισμό του ΝΑΤΟ, την εξελικτική πορεία της Ευρωπαϊκής Άμυνας και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις υπό το πρίσμα της ενίσχυσης των αμυντικών ικανοτήτων της Τουρκίας.

Λέξεις κλειδιά: Αμυντική Διπλωματία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ασφάλεια, ΗΠΑ, Ισραήλ, Νορβηγία, Κύπρος, Ελλάδα, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Τουρκία Ουκρανία

1. Εισαγωγή

Η παρούσα μελέτη διερευνά το περιεχόμενο της Στρατηγικής Αμυντικής Διπλωματίας (ΣΑΔ) του Ηνωμένου Βασιλείου (HB) που δημοσιεύτηκε από το Βρετανικό Υπουργείο Άμυνας (ΥΠΑΜ) στις 24 Μαρτίου 2026 ([UK Government, 2026a](#)). Η σημασία της έγκειται πρωτίστως στο γεγονός ότι η ΣΑΔ αποτελεί το πρώτο στρατηγικό έγγραφο του HB που εκδίδεται με αποκλειστικό περιεχόμενο την Αμυντική Διπλωματία (ΑΔ) –καθιστώντας την ορόσημο της σύγχρονης Βρετανικής αμυντικής πολιτικής– και δευτερευόντως στο ότι η ΑΔ του HB επηρεάζει ποικιλοτρόπως –εκτός από την εθνική του ασφάλεια– την περιφερειακή και παγκόσμια ασφάλεια,⁴ καθώς αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο υλοποίησης της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας ενός κράτους ([Drab, 2018](#)). Ως εκ τούτου, η συμβολή της μελέτης στον ακαδημαϊκό χώρο των Διεθνών Σχέσεων έγκειται στον εμπλουτισμό της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με τις Σπουδές Ασφάλειας, καλύπτοντας το *ερευνητικό κενό* που αφορά την σύγχρονη αμυντική διπλωματία του HB.

Η υπόθεση εργασίας στην οποία στηρίζεται είναι ότι η ΑΔ ενός κράτους –όντας μέρος της ευρύτερης διπλωματίας– υποστηρίζει τους στόχους που έχουν τεθεί στο πλαίσιο άσκησης της εξωτερικής του πολιτικής για την εξυπηρέτηση των εθνικών συμφερόντων και την ενίσχυση της ασφάλειάς του (εθνική ασφάλεια). Ο γενικότερος σκοπός της μελέτης είναι να εντοπίσει την επίδραση της ΣΑΔ στο (εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο) περιβάλλον ασφάλειας μέσω της ποιοτικής ανάλυσης αυτού, επιχειρώντας να δώσει απάντηση στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποιοι παράγοντες επηρέασαν τη διαμόρφωση του περιεχομένου της ΣΑΔ του HB;
- Με ποια θεσμικά κείμενα συνδέεται η ΣΑΔ του HB;
- Τι επιδιώκει να πετύχει το HB μέσα από τη ΣΑΔ και με ποιο τρόπο;
- Με ποιους δρώντες επιδιώκει τη συνεργασία του το HB στον τομέα της άμυνας;
- Με ποιους τομείς πολιτικής και ποιες γεωγραφικές περιοχές συνδέεται η ΣΑΔ του HB;
- Πως αναμένεται να επηρεάσει η ΣΑΔ τις σχέσεις του HB με άλλους δρώντες και γιατί;

Όσον αφορά τη δομή της μελέτης, (α) αρχικά παρουσιάζεται το *θεωρητικό υπόβαθρο* που σχετίζεται με τις κυριότερες έννοιες που συναντώνται μέσα στο κείμενο ώστε να αποσαφηνιστεί το

⁴ Ενδεικτικά αναφέρονται η παρουσία του HB στις υπερπόντιες κτήσεις του (**Εικόνα 3**), και η αμυντική συνεργασία του HB με μείζονες περιφερειακούς και παγκόσμιους δρώντες (βλ. παρακάτω).

περιεχόμενο αυτών και ο αναγνώστης να είναι σε θέση να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται μεταξύ τους, (β) στη συνέχεια επισημαίνονται τα *κυριότερα σημεία* του υπό εξέταση εγγράφου, (γ) ακολούθως αναφέρονται τα *ευρήματα* (απαντήσεις των ερευνητικών ερωτημάτων) της μελέτης, (δ) μετά από αυτό πραγματοποιείται η *ανάλυση* των ευρημάτων στην οποία επιχειρείται η εξήγησή τους μέσα από τον συσχετισμό του περιεχομένου της ΣΑΔ με διάφορους (ενδογενείς και εξωγενείς) παράγοντες, (ε) έπειτα επισημαίνονται ορισμένα πρόσθετα συμπεράσματα και οι κυριότερες προεκτάσεις της διεξαχθείσας έρευνας, και τέλος (στ) η μελέτη ολοκληρώνεται με τις *καταληκτικές σκέψεις* του συγγραφέα.

2. Θεωρητικό υπόβαθρο

Ο ιδιαίτερα ευρύς όρος *διπλωματία* (diplomacy) χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη χρήση διαβουλεύσεων, διαπραγματεύσεων και άλλων ειρηνικών μέσων για την επίλυση των διαφορών μεταξύ δρώντων (Freeman & Marks, 2026). Ανάλογα δε με τον φορέα που τη διεξάγει –και κατ’ επέκταση τον τομέα πολιτικής που επηρεάζει– η διπλωματία διαχωρίζεται σε αντίστοιχες επιμέρους κατηγορίες, όπως π.χ. οικονομική διπλωματία, ενεργειακή διπλωματία, πολιτιστική διπλωματία, κ.λπ. Μία εκ των κατηγοριών αυτών είναι και η *αμυντική διπλωματία* (defence diplomacy), η οποία αφορά κάθε δραστηριότητα που διεξάγεται από τις *ένοπλες δυνάμεις* (δηλαδή τον Στρατό Ξηράς, την Πολεμική Αεροπορία και το Πολεμικό Ναυτικό)⁵ και το *Υπουργείο (Εθνικής) Άμυνας* ενός κράτους, περιλαμβάνει δε μία πληθώρα έργων (tasks) (Drab, 2018) όπως παρακάτω:

- Προώθηση της διμερούς ή πολυμερούς συνεργασίας στον τομέα των στρατιωτικών σχέσεων, της ασφάλειας και της άμυνας.
- Προετοιμασία, διαπραγμάτευση και υπογραφή συμβάσεων και συμφωνιών στον τομέα της άμυνας.
- «Διοργάνωση» διμερών και πολυμερών συναντήσεων σε διάφορα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της παροχής ουσιαστικών στρατιωτικών συμβουλών.
- Υποστήριξη των εταίρων στη μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας και στην ανάπτυξη της ικανότητάς τους να συμμετέχουν σε στρατιωτικές επιχειρήσεις.

⁵ Η διπλωματική δραστηριότητα που διεξάγεται αποκλειστικά από το στρατιωτικό προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων αποκαλείται *στρατιωτική διπλωματία* (military diplomacy) και αποτελεί μέρος της αμυντικής διπλωματίας.

- Διεξαγωγή εκπαίδευσης και κατάρτισης σε σχολές και στρατιωτικές ακαδημίες για στρατιωτικούς και πολιτικούς υπαλλήλους του Υπουργείου Άμυνας.
- Προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού και υλικών.
- Παροχή στρατιωτικών συμβουλών για διεθνείς ανάγκες.
- Σχεδιασμός, οργάνωση και υλοποίηση διμερών και πολυμερών στρατιωτικών ασκήσεων.
- Οργάνωση επισκέψεων αεροσκαφών, πλοίων και άλλου στρατιωτικού εξοπλισμού σε φιλικές χώρες.
- Υλικοτεχνική βοήθεια σε επιχειρήσεις αντιμετώπισης κρίσεων και ανθρωπιστικές επιχειρήσεις που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα και καταστροφές.
- Υποστήριξη των προσπάθειών για την κατασκευή της στρατιωτικής υποδομής που είναι απαραίτητη για την οργάνωση της συνεργασίας και της αμοιβαίας άμυνας.
- Προώθηση του δημοκρατικού πολιτικού ελέγχου επί των ενόπλων δυνάμεων.
- Υποστήριξη της τήρησης των συμφωνιών στον τομέα του ελέγχου εξοπλισμών και του αφοπλισμού, των μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης (MOE) και του ελέγχου ειδικών εγκαταστάσεων.

Όσον αφορά τον όρο *εθνική ασφάλεια* (national security), αυτός υποδηλώνει την προστασία ενός κράτους από εξωτερικές και εσωτερικές απειλές, δηλαδή περικλείει την *εξωτερική ασφάλεια* (external security) και την *εσωτερική ασφάλεια* (internal/domestic/homeland security) αυτού (Holmes, 2015). Επιπλέον, η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας (2021) της Ισπανίας αναφέρει ότι η εθνική ασφάλεια αποτελεί όλες εκείνες τις ενέργειες του κράτους που στοχεύουν στην προστασία της ελευθερίας, των δικαιωμάτων και της ευημερίας των πολιτών, στην εγγύηση της άμυνας, των αρχών και των αξιών του κράτους, και τη συνεισφορά στην παγκόσμια ασφάλεια (Department of National Security, 2021:39), ενώ η Στρατηγική Ασφάλειας (2023) της Ολλανδίας συνδέει τον όρο αυτό με τα εθνικά συμφέροντα και τη δημόσια τάξη ενός κράτους αναφέροντας ότι:

«Με τον όρο εθνική ασφάλεια εννοούμε την προστασία των εθνικών μας συμφερόντων ασφαλείας από απειλές που θα μπορούσαν να βλάψουν τα συμφέροντα αυτά και, ως εκ τούτου, να προκαλέσουν κοινωνική αναταραχή. Διασφαλίζουμε αυτή την προστασία μειώνοντας τις απειλές και ενισχύοντας

την ανθεκτικότητά μας απέναντί τους» ([Kingdom of the Netherlands, 2023:11](#)).

Αντίστοιχα, η *περιφερειακή ασφάλεια* (regional security) σχετίζεται με την ασφάλεια μίας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής της οποίας οι κρατικοί και μη-κρατικοί δρώντες διέπονται από ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και έχουν αναπτύξει μεταξύ τους πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές, κ.λπ. σχέσεις, και νοείται ως «η αποτελεσματική εφαρμογή μέτρων προστασίας του συστήματος των αμοιβαίων σχέσεων μεταξύ των χωρών της περιοχής έναντι των απειλών της αστάθειας, των κρίσεων, των ένοπλων συγκρούσεων και των περιφερειακών πολέμων» ([Kusztal, 2017:19](#)). Για το λόγο αυτό συνδέεται με έννοιες όπως η *συλλογική ασφάλεια* (collective security),⁶ η *αμυντική ασφάλεια* (defensive security),⁷ η *συνολική ασφάλεια* (comprehensive security),⁸ και η *συνεργατική ασφάλεια* (cooperative security),⁹ οι οποίες βασίζονται στη δημιουργία περιφερειακών συνεργατικών σχημάτων αμυντικού –όπως οι *συμμαχίες* (alliances)– και μη –όπως οι *εταιρικές σχέσεις* (partnerships)– χαρακτήρα ([Bailes & Cottey, 2006:196-197](#)).

Όσον αφορά την *παγκόσμια ασφάλεια* (global security), αυτή –κατ’ αντιστοιχία με την περιφερειακή ασφάλεια– αφορά τις πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές, κ.λπ. σχέσεις των κρατικών και μη-κρατικών δρώντων σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς επίσης και την αντιμετώπιση των (κοινών) παγκόσμιων απειλών όπως η διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ), η κλιματική αλλαγή, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η παράτυπη μετανάστευση, οι πανδημίες, η τρομοκρατία, το διεθνές οργανωμένο έγκλημα, κ.λπ. ([Wallace, 2021](#)).

Τέλος, η *στρατηγική* αποτελεί έναν όρο που χρησιμοποιείται ευρέως στον τομέα της διοικητικής (management) για να περιγράψει την ύπαρξη ενός συγκεκριμένου προσχεδιασμένου και προκαθορισμένου τρόπου δράσης. Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι ο συγκεκριμένος όρος χρησιμοποιήθηκε αρχικά στην στρατιωτική επιστήμη –για την ακρίβεια προέρχεται από τον βαθμό «Στρατηγός» της στρατιωτικής ιεραρχίας– για να υποδηλώσει την εκπόνηση ενός (συνήθως

⁶ Ο όρος *συλλογική ασφάλεια* βασίζεται στην παραδοχή ότι η εθνική ασφάλεια δεν μπορεί να επιτευχθεί μεμονωμένα από ένα κράτος αλλά μόνο μέσω της συνεργασίας μεταξύ των κρατών ([Kusztal, 2017:22](#)).

⁷ Ο όρος *αμυντική ασφάλεια* αναφέρεται στη δημιουργία ικανών ενόπλων δυνάμεων από τα κράτη μιας περιφέρειας, οι οποίες ωστόσο δεν θα εκληφθούν από τους υπόλοιπους δρώντες ως απειλή ([Kusztal, 2017:22](#)).

⁸ Ο όρος *συνολική ασφάλεια* αναφέρεται στο διευρυμένο περιεχόμενο της ασφάλειας, το οποίο δεν περιλαμβάνει μόνο τις παραδοσιακές στρατιωτικές απειλές αλλά και τις σύγχρονες οικονομικές, πολιτικές, περιβαλλοντικές, πολιτιστικές, κ.λπ. απειλές ασφάλειας ([Kusztal, 2017:22](#)).

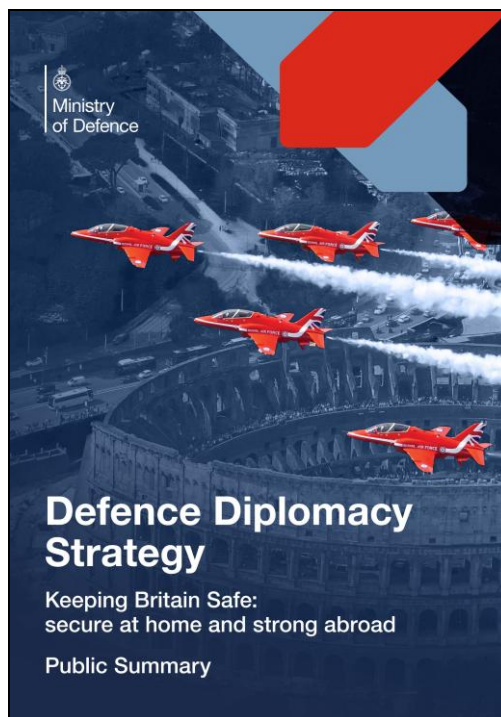
⁹ Ο όρος *συνεργατική ασφάλεια* αναφέρεται στην ανάπτυξη κοινών πολιτικών ασφάλειας για την πρόληψη συγκρούσεων και την βέλτιστη αντιμετώπιση των κοινών περιφερειακών απειλών ασφάλειας που αντιμετωπίζουν ορισμένοι δρώντες ([Kusztal, 2017:23](#)).

γραφτού) στρατιωτικού σχεδίου, η υλοποίηση του οποίου συμβάλει στην επίτευξη ενός γενικότερου πολιτικού σκοπού (Cohen, 2026). Σύμφωνα δε με την επικρατέστερη άποψη, σε μία στρατηγική πρέπει να καθορίζονται οι *απώτεροι στόχοι* (ends)¹⁰ που επιδιώκεται να επιτευχθούν, οι επιθυμητοί *τρόποι* (ways) μέσω των οποίων θα επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι, και τα *μέσα* (means) που διατίθενται για το σκοπό αυτό (Spencer & Collins, 2025).

3. Η Στρατηγική Αμυντικής Διπλωματίας του HB (2026)

Η ΣΑΔ του HB (Εικόνα 1) έχει τίτλο *Διατηρώντας τη Βρετανία Ασφαλή: ασφαλείς στο εσωτερικό και ισχυροί στο εξωτερικό* (Keeping Britain Safe: secure at home and strong abroad), καταλαμβάνει έκταση 32 σελίδες,¹¹ και αποτελείται από τα ακόλουθα οχτώ μέρη: τον *Πρόλογο* (σσ. 5-8), την *Εισαγωγή* (σ. 9), το *Όραμα* (σσ. 10-11), τους *Στόχους* (σσ. 12-13), τους *Τρόπους* (σσ. 14-20), τα *Μέσα* (σ. 21), την *Υλοποίηση και Δράσεις* (σσ. 22-31), και το *Συμπέρασμα* (σ. 32).

Εικόνα 1. Το εξώφυλλο της ΣΑΔ του HB (2026)

Πηγή: UK Ministry of Defence (2026)

¹⁰ Ο αγγλικός όρος «end» μπορεί επίσης να μεταφραστεί ως «σκοπός», «κατάληξη», «τελικό επιθυμητό αποτέλεσμα» ή «τελική επιθυμητή κατάσταση».

¹¹ Το εν λόγω έγγραφο αποτελεί την αδιαβάθμητη περίληψη του επίσημου εγγράφου που δόθηκε στη δημοσιότητα.

3.1 Πρόλογος

Στον Πρόλογο της ΣΑΔ, ο Υπουργός Άμυνας του ΗΒ τονίζει μεταξύ άλλων ότι:

- Το συγκεκριμένο έγγραφο αποτελεί την πρώτη σχετική στρατηγική που εκδίδει το ΗΒ,
- Οι παρούσες αμυντικές δαπάνες του ΗΒ είναι οι μεγαλύτερες που έχουν σημειωθεί μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου,
- Πρωταρχικός (αλλά όχι αποκλειστικός) στόχος του ΗΒ είναι η υποστήριξη του NATO,
- Η ασφάλεια του ΗΒ είναι αλληλένδετη με αυτή της Ευρώπης,
- Το ΗΒ έχει υπογράψει στρατηγικές συμφωνίες με μεμονωμένα κράτη αλλά και την ΕΕ,
- Η ασφάλεια του Ευρω-Ατλαντικού χώρου είναι συνυφασμένη με αυτήν της Μέσης Ανατολής και του Ινδο-Ειρηνικού,
- Η ΣΑΔ εξασφαλίζει τον συντονισμό όλων των κρατικών φορέων,
- Οι αμυντικές εξαγωγές του ΗΒ το 2025 σημείωσαν πρωτοφανή επίπεδα, καθώς και ότι
- Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας μέσω συνεργασιών με άλλους δρώντες. Τέλος, το εν λόγω μέρος περιέχει μία σελίδα η οποία συνοψίζει τις δράσεις της αμυντικής διπλωματίας του ΗΒ (**Εικόνα 2**).

3.2 Εισαγωγή

Όσον αφορά το μέρος «Εισαγωγή» της ΣΑΔ του ΗΒ, αυτή ξεκινά παρέχοντας τον ακόλουθο ορισμό της ΑΔ:

«Αμυντική διπλωματία είναι ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούμε όλους τους μοχλούς και τα εργαλεία του Υπουργείου Άμυνας, εκτός από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, για να οικοδομήσουμε και να διατηρήσουμε διεθνείς σχέσεις και να ενισχύσουμε τις διεθνείς συμμαχίες και εταιρικές σχέσεις, επιτυγχάνοντας επιρροή σε παγκόσμιο επίπεδο και προωθώντας τα στρατηγικά αποτελέσματα του Υπουργείου Άμυνας. Περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο εμπλεκόμαστε με αντιπάλους ή ανταγωνιστές. Υποστηρίζει και υποστηρίζεται από τις ευρύτερες διπλωματικές προσπάθειες της κυβέρνησης και τους ευρύτερους εθνικούς μοχλούς ισχύος». (UK Ministry of Defence, 2026:9)

Εικόνα 2. Η Αμυντική Διπλωματία του ΗΒ σε αριθμούς

7

Πηγή: UK Ministry of Defence (2026:7)

Ακολούθως αναφέρεται σε δύο προγενέστερα Βρετανικά στρατηγικά έγγραφα του 2025, τη *Στρατηγική Ανασκόπηση Άμυνας* (Strategic Defence Review, SDR) (UK Ministry of Defence, 2025b) –η οποία κατέδειξε την ανάγκη αλλαγών στην αποτροπή και την άμυνα για την ενίσχυση της ετοιμότητας και της ασφάλειας του Ευρω-Ατλαντικού χώρου– και τη *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας* (National Security Strategy, NSS) (Κουκάκης, 2025α), η οποία επεσήμανε τόσο την αλλαγή στον τρόπο συνεργασίας με συμμάχους και εταίρους, όσο και την ανάγκη αναπροσαρμογής των διαθέσιμων πόρων. Τέλος, τονίζει την πολυμορφία, πολυπλοκότητα αλλά και μεγάλη σημασία της αμυντικής διπλωματίας, την ανάγκη συνεργασίας του ΥΠΑΜ με τους υπόλοιπους κρατικούς φορείς αλλά και το γεγονός ότι το πλήρες κείμενο της ΣΑΔ παραμένει διαβαθμισμένο για λόγους προάσπισης της ασφάλειας του ΗΒ, καθώς περιέχει ευαίσθητες πληροφορίες η αποκάλυψη των οποίων ενδέχεται να βλάψει τα εθνικά συμφέροντα.

3.3 Όραμα

Το μέρος «Όραμα – Η περίπτωση ενδυναμωμένης αμυντικής διπλωματίας» (Vision - The case for strengthened defence diplomacy) ξεκινάει παρέχοντας το ακόλουθο όραμα:

«Προκειμένου το ΗΒ να είναι ασφαλές στο εσωτερικό του και ισχυρό στο εξωτερικό, η αμυντική διπλωματία θα επικεντρωθεί στις συνεργασίες που στηρίζουν πρωτίστως το NATO και διαμορφώνουν τα ευρύτερα συμφέροντα του ΗΒ». (UK Ministry of Defence, 2026:10)

Επιπλέον, τονίζεται ότι –λόγω των δραστικών αλλαγών που έχουν επέλθει στον κόσμο– «*τώρα είναι η εποχή της σκληρής ισχύος, των ισχυρών συμμαχιών και της σίγουρης διπλωματίας*», ότι η οικονομική, στρατιωτική και διπλωματική επιρροή αποδίδει περισσότερο όταν ασκείται συλλογικά, ότι το ΗΒ συνεργάζεται αποτελεσματικά με μία πληθώρα δρώντων, καθώς και ότι η παρούσα στρατηγική επιδιώκει τον συντονισμό των δράσεων όλων των τμημάτων του ΥΠΑΜ.

3.4 Απώτεροι Στόχοι (Ends)

Το μέρος «Απώτεροι Στόχοι – Οι αντικειμενικοί σκοποί μας για την αμυντική διπλωματία» (Ends – Our objectives for defence diplomacy) αναφέρει ότι η επίτευξη του οράματος του ΥΠΑΜ συμβάλει στην διεκπεραίωση του ρόλου του όπως αυτός καθορίζεται στην SDR, και καθορίζει τους ακόλουθους απώτερους στόχους:

α. *Να υπερασπιστούμε, να προστατεύσουμε και να ενισχύσουμε την ανθεκτικότητα του ΗΒ, των υπερπόντιων εδαφών του και των εξαρτημένων εδαφών του Στέμματος (Defend, protect and enhance the resilience of the UK, its Overseas Territories, and Crown Dependencies), ενισχύοντας τη συλλογική ασφάλεια μέσω της συνεργασίας με άλλους δρώντες και διατηρώντας τη στρατιωτική παρουσία του ΗΒ στο Γιβραλτάρ, τα νησιά Φώκλαντ, τις Περιοχές Κυρίαρχων Βάσεων (ΠΚΒ) στην Κύπρο, και τα νησιά Ανάληψη (Ascension) και Ντιέγκο Γκαρσία (Diego Garcia) (Εικόνα 3).*

Εικόνα 3. Οι υπερπόντιες κτήσεις του ΗΒ

Πηγή: Waitzman (2023)

β. *Να εξασφαλίσουμε αποτροπή και να υπερασπιστούμε τον ευρωατλαντικό χώρο (Deter and defend in the Euro-Atlantic), σε πολυμερές επίπεδο στο πλαίσιο του NATO και σε διμερές επίπεδο ενισχύοντας τις σχέσεις με άλλους, κυρίως Ευρωπαϊκούς, δρώντες.*

γ. *Να διαμορφώσουμε το παγκόσμιο περιβάλλον ασφάλειας* (Shape the global security environment), ώστε να προστατευτούν τα συμφέροντα και οι πολίτες του ΗΒ σε συγκεκριμένες περιοχές προτεραιότητας, να διασφαλιστούν οι εμπορικές και ενεργειακές πηγές, και αντιμετωπιστούν οι παγκόσμιες προκλήσεις ασφάλειας.

δ. *Να καθοδηγήσουμε μια ασφαλή και ανθεκτική οικονομική ανάπτυξη* (Drive secure and resilient economic growth), στο πλαίσιο της Στρατηγικής Αμυντικής Βιομηχανίας (Defence Industrial Strategy) του ΗΒ η οποία θα μειώσει την ανεργία και θα ενισχύσει τη βιομηχανία και την καινοτομία.

ε. *Να υποστηρίξουμε τους ευρύτερους κυβερνητικούς στόχους* (Support wider government objectives), αξιοποιώντας όλα τα εργαλεία του ΥΠΑΜ όπως οι Ακόλουθοι Άμυνας (ΑΚΑΜ), το στρατιωτικό προσωπικό και τα μέσα που βρίσκονται στο εξωτερικό, τη διοικητική μέριμνα (logistics), τη θαλάσσια παρουσία του ΗΒ, την ψηφιακή και διαστημική εξειδίκευση του ΗΒ, κ.λπ.

3.5 Τρόποι (Ways)

Το μέρος «Τρόποι – Πως θα μετασχηματίσουμε την αμυντική διπλωματία» (Ways – How we will transform defence diplomacy) αναφέρει ότι η εστίαση της δράσης και η διεύθυνση του έργου του ΥΠΑΜ στο εξωτερικό θα επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων τρόπων:

α. *Προτεραιοποίηση της προσέγγισής μας* (Prioritising our approach), εστιάζοντας στην ενίσχυση της μαχητικής ετοιμότητας ανανεώνοντας τις σημαντικότερες συμμαχίες όπως το ΝΑΤΟ στο οποίο το ΗΒ έχει παραχωρήσει πλήρως τις πυρηνικές δυνατότητες, αυξάνοντας στο 5% τις αμυντικές δαπάνες σύμφωνα με τη δέσμευση της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στη Χάγη, εμβαθύνοντας την αμυντική συνεργασία με Ευρωπαίους (όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Πολωνία) και μη (όπως η Ιαπωνία) εταίρους,¹² υποστηρίζοντας την Ουκρανία (**Εικόνα 4**), και αποτρέποντας την απειλή που θέτει η Ρωσία. Επιπλέον, η ΣΑΔ αναφέρει ότι το ΗΒ αναμένεται να αναπτύξει ποικίλες δράσεις στις ακόλουθες περιοχές:

- Μέση Ανατολή.

¹² Μερικές από τις διμερείς συμφωνίες που τονίζει η ΣΑΔ είναι η Trinity House Agreement που υπογράφηκε με τη Γερμανία στις 23 Οκτωβρίου 2024 (UK Government, 2024), η Lancaster House 2.0 Agreement που υπογράφηκε με τη Γαλλία στις 10 Ιουλίου 2025 (UK Government, 2025b), και η Lunna House Agreement που υπογράφηκε με τη Νορβηγία στις 4 Δεκεμβρίου 2025 (UK Government, 2026d).

- Ινδο-Ειρηνικός.
- Αφρική.
- Λατινική Αμερική και Καραϊβική.

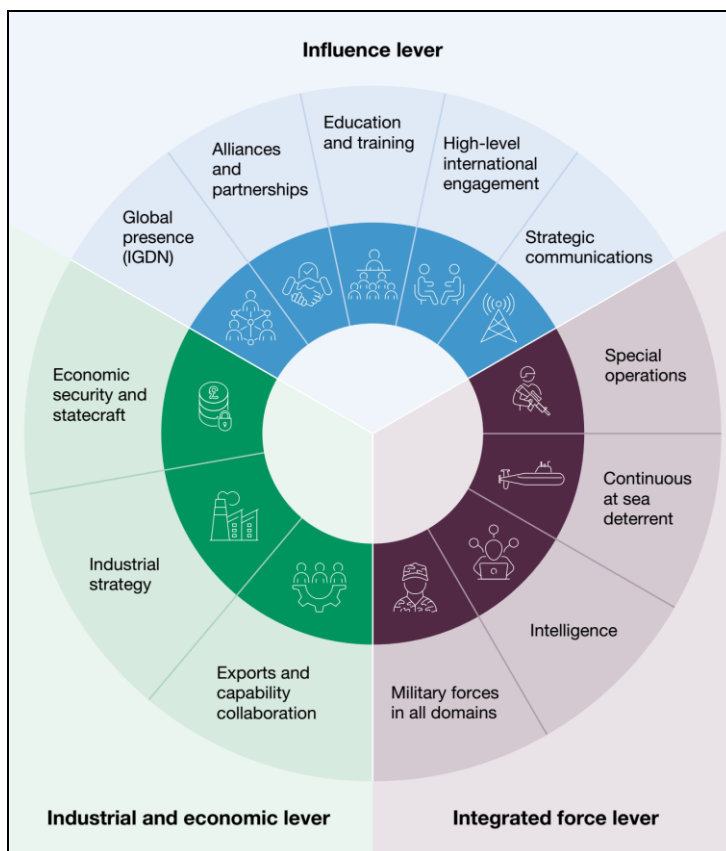
Εικόνα 4. Τα διεθνή μέτρα στήριξης του αγώνα της Ουκρανίας ενάντια στη Ρωσία

Πηγή: UK Ministry of Defence (2026:15)

β. *Αξιοποίηση όλων των μοχλών της Άμυνας για τη στήριξη της αμυντικής διπλωματίας* (Using all levers of Defence to support defence diplomacy), αξιοποιώντας και τα 12 επιμέρους εργαλεία αυτών με στρατηγικό, συντονισμένο και σκόπιμο τρόπο. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι τα εν λόγω εργαλεία ανά μοχλό (Εικόνα 5) είναι τα ακόλουθα:

Εικόνα 5. Οι τρεις μοχλοί του ΥΠΙΑΜ του ΗΒ

Πηγή: UK Ministry of Defence (2026:18)

- (1) Μοχλός Επιρροής
 - (α) Παγκόσμια παρουσία.
 - (β) Συμμαχίες & εταιρικές σχέσεις.
 - (γ) Εκπαίδευση & κατάρτιση.
 - (δ) Διεθνής εμπλοκή υψηλού επιπέδου.
 - (ε) Στρατηγική επικοινωνία.

(2) Μοχλός Συνολικής Δύναμης

- (α) Ειδικές επιχειρήσεις.
- (β) Συνεχής αποτροπή στη θάλασσα.
- (γ) Συλλογή πληροφοριών.
- (δ) Στρατιωτικές δυνάμεις σε όλα τα πεδία.

(3) Βιομηχανικός & Οικονομικός Μοχλός

- (α) Εξαγωγές & συνεργασία δυνατοτήτων.
- (β) Βιομηχανική στρατηγική.
- (γ) Οικονομική ασφάλεια & άσκηση κρατικής πολιτικής.

γ. *Μετατροπή της αμυντικής διπλωματίας σε κινητήρια δύναμη ανάπτυξης* (Making defence diplomacy an engine for growth), σύμφωνα με τις προβλέψεις της Στρατηγικής Αμυντικής Βιομηχανίας επιδιώκοντας μεταξύ άλλων την ανάπτυξη δυνατοτήτων, την αύξηση εξαγωγών,¹³ την επίτευξη καινοτομίας, την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας, την εξασφάλιση της εφοδιαστικής αλυσίδας, το άνοιγμα των αγορών, τη διαμόρφωση κανόνων, και την προσέλκυση επενδύσεων.

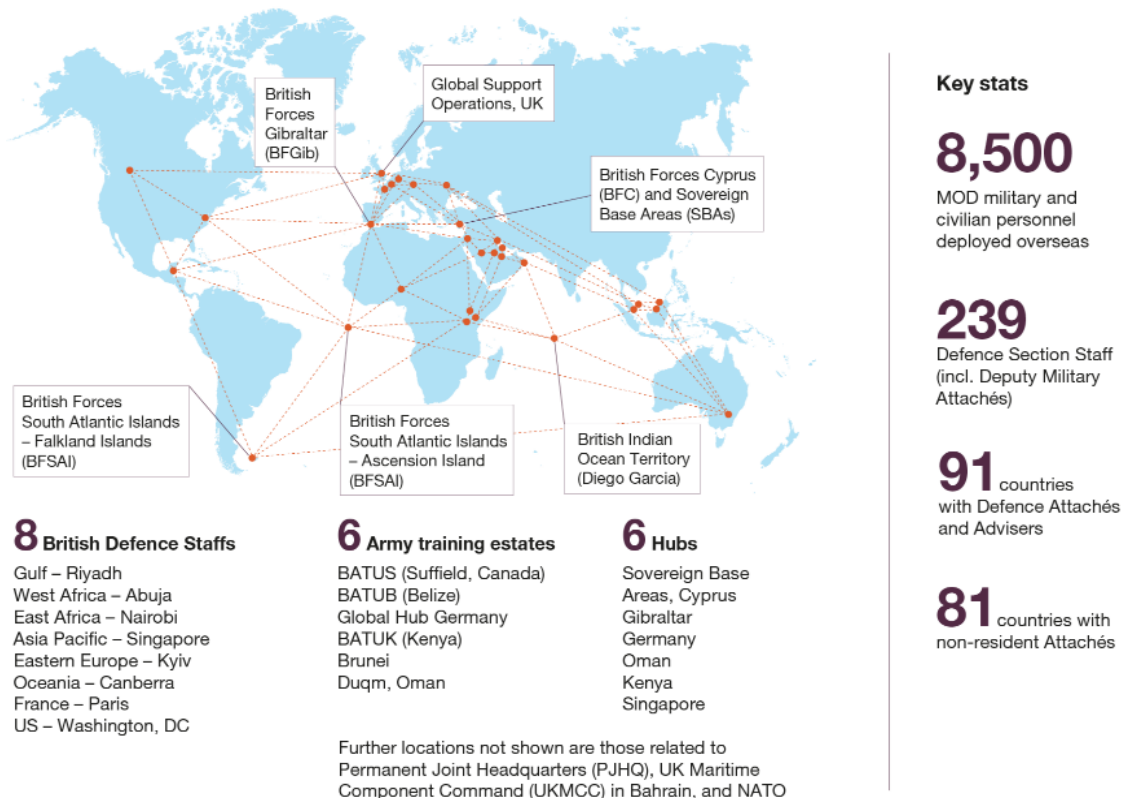
δ. *Μετατροπή της αμυντικής διπλωματίας σε προσπάθεια που εμπλέκει ολόκληρη την κοινωνία* (Making defence diplomacy a whole-of-society effort), σύμφωνα με τις προβλέψεις της SDR για την επίτευξη των σημαντικότερων εθνικών στόχων.

ε. *Επένδυση στους ανθρώπους, τις διαδικασίες και την τεχνολογία μας, προκειμένου να ενισχύσουμε σημαντικά την επιρροή μας* (Investing in our people, processes, and technology to supercharge our influence), αξιοποιώντας το Ολοκληρωμένο Παγκόσμιο Αμυντικό Δίκτυο

¹³ Αναφορικά με τις εξαγωγές, η ΣΑΔ τονίζει την αμυντική συμφωνία που υπογράφηκε τον Οκτώβριο του 2025 με την **Τουρκία** για την απόκτηση 20 μαχητικών αεροσκαφών *Eurofighter Typhoon* ([UK Government, 2025e](#)), η οποία βασίζεται στο σχετικό Μνημόνιο Κατανόησης (Memorandum of Understanding, MoU) που είχε υπογραφεί τον Ιούλιο του ίδιου έτους ([UK Government, 2025d](#)). Επίσης τονίζει την εμβάθυνση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης του ΗΒ με την **Ινδονησία** μέσω του *Προγράμματος Θαλάσσιας Εταιρικής Σχέσης* (Maritime Partnership Programme) που υπογράφηκε τον Νοέμβριο του 2025, για την ανάπτυξη θαλάσσιων ικανοτήτων και μέσων αξιοποιώντας την τεχνογνωσία του ΗΒ ([UK Government, 2025g](#)).

(Integrated Global Defence Network, IGDN) (Εικόνα 6),¹⁴ τα δεδομένα και την Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) σύμφωνα με το πρόγραμμα μεταρρύθμισης του ΥΠΑΜ.

Εικόνα 6. Η υπερπόντια παρουσία του ΥΠΑΜ του ΗΒ

Πηγή: UK Government (2025a)

3.6 Μέσα (Means)

Το μέρος της ΣΑΔ με τίτλο «Μέσα – Οι πόροι μας για την υλοποίηση της αμυντικής διπλωματίας» (Means – Our resources to deliver defence diplomacy) αναφέρει ότι το ΥΠΑΜ στηρίζεται τόσο στο έμπυχο όσο και στο άπυχο δυναμικό του, επισημαίνοντας την ανάγκη αποδοτικότερης, αποτελεσματικότερης και συνεκτικότερης χρήσης των ακόλουθων πόρων:

α. Πάνω από 100 άτομα τοποθετημένα στο Υπουργείο Εξωτερικών, τα οποία ασχολούνται με ζητήματα αμυντικής διπλωματίας.

¹⁴ Το IGDN υπάγεται στη Διοίκηση Ψηφιακών & Εξειδικευμένων Επιχειρήσεων (Cyber & Specialist Operations Command) ΗΒ και «είναι υπεύθυνη για τις υπερπόντιες βάσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, τις μονάδες υποστήριξης, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υποστήριξης, καθώς και τη συμβολή του Ηνωμένου Βασιλείου στον Έλεγχο και την Επαλήθευση των Εξοπλισμών, εκ μέρους του Υπουργείου Άμυνας» (UK Government, 2012).

- β. Πάνω από 400 άτομα τοποθετημένα στη Διεύθυνση Εθνικών Εξοπλισμών και περίπου 70 άτομα στο εξωτερικό, τα οποία ασχολούνται με τη διεθνή συνεργασία και τις εξαγωγές.
- γ. Ένα ισχυρό δίκτυο εκπροσώπων του ΥΠΑΜ του ΗΒ σε ξένα κράτη και διεθνείς οργανισμούς.
- δ. Ένα σαφώς καθορισμένο χρηματοδοτικό πρόγραμμα αμυντικής διπλωματίας.
- ε. Ένα εκτεταμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης αλλοδαπών μαθητών προερχόμενων από περισσότερα από 100 κράτη.
- στ. Ένα πρωτοποριακό ψηφιακό πρόγραμμα αμυντικής διπλωματίας για την ανάπτυξη νέων συστημάτων, εργαλείων και εκτιμήσεων βασισμένων σε ΤΝ.

3.7 Υλοποίηση και δράσεις

Όσον αφορά την υλοποίηση των απώτερων στόχων (ends) του ΥΠΑΜ και τις δράσεις που υποστηρίζουν κάθε έναν από τους προαναφερθέντες τρόπους (ways), το μέρος της ΣΑΔ με τίτλο «Υλοποίηση και δράσεις» καθορίζει τα ακόλουθα:

α. Η επίτευξη του 1^{ου} Τρόπου (Προτεραιοποίηση της προσέγγισής μας) επιδιώκεται μέσω των ακόλουθων δράσεων:

(1) *Ενσωμάτωση σαφών διεθνών προτεραιοτήτων σε όλο το Υπουργείο Άμυνας* (Embed clear international prioritisation across Defence), εστιάζοντας στα συμφέροντα του ΥΠΑΜ και αξιοποιώντας το ψηφιακό πεδίο για την προώθησή τους.

(2) *Υλοποίηση της προσέγγισης «πρώτα-το-NATO»* (Deliver NATO First), εξασφαλίζοντας ότι κάθε διμερής ή πολυμερής συνεργασία εξυπηρετεί αυτόν τον σκοπό.

(3) *Ανάπτυξη των σχέσεών μας στον τομέα των πυρηνικών με τους στενότερους συμμάχους μας* (Develop our nuclear relationships with our closest allies), στο πλαίσιο των σχετικών συμφωνιών με τις ΗΠΑ, την Αυστραλία και τη Γαλλία.¹⁵

¹⁵ Το κείμενο αναφέρεται στη Συμφωνία Αμοιβαίας Άμυνας του 1958 (Mills, 2024) και τη Συμφωνία Πωλήσεων Polaris του 1963 (Strategic Systems Programme, n.d.) με τις ΗΠΑ, τη συμφωνία AUKUS (Australia, United Kingdom,

(4) *Βελτιστοποίηση της παγκόσμιας παρουσίας του τομέα της Άμυνας για τη στήριξη των σχέσεών μας που αποτελούν προτεραιότητα* (Optimise Defence's global footprint to support our priority relationships), προσαρμόζοντας κατάλληλα τις δυνάμεις ανά περιοχή μέσω της Ανασκόπησης του Ολοκληρωμένου Παγκόσμιου Αμυντικού Δικτύου (Integrated Global Defence Network Review).

β. Η επίτευξη του 2^{ου} Τρόπου (Αξιοποίηση όλων των μοχλών της Άμυνας για τη στήριξη της αμυντικής διπλωματίας) επιδιώκεται μέσω των ακόλουθων δράσεων:

(1) *Αναθεώρηση της προσέγγισής μας όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό* (Review our approach to intelligence sharing and co-ordination) μέσω των νέων Στρατιωτικών Υπηρεσιών Πληροφοριών.

(2) *Αξιοποίηση της χρήσης οικονομικών μοχλών και εργαλείων από το Υπουργείο Άμυνας* (Leverage Defence's use of economic levers and tools) για την αντιμετώπιση των απειλών οικονομικής ασφάλειας και την αποφυγή του οικονομικού εξαναγκασμού.

(3) *Εντοπισμός ευκαιριών εμπλοκής με υψηλό αντίκτυπο και χαμηλό κόστος* (Identify high impact low-cost opportunities for engagement), όπως π.χ. η παροχή συμβουλών σε συμμάχους και εταίρους μέσω μικρών ομάδων εξειδικευμένου προσωπικού.

(4) *Μετασχηματισμός της προσφοράς διεθνών εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Υπουργείου Άμυνας* (Transform Defence's international education offer), παρέχοντας μεταξύ άλλων οικονομικές διευκολύνσεις σε εκπαιδευτικά ιδρύματα όπως η Ακαδημία Άμυνας (Defence Academy) και το Βασιλικό Κολέγιο Αμυντικών Σπουδών (Royal College of Defence Studies).

(5) *Επένδυση σε μακροπρόθεσμες σχέσεις με τους απόφοιτους σχολών* (Invest in long-term alumni relationships), ιδίως όσους κατέχουν υψηλά αξιώματα όπως ο νυν Πρόεδρος της Τσεχίας.

(6) *Ενίσχυση της συνεργασίας με την κοινότητα των ξένων Ακόλουθων Άμυνας που εδρεύουν στο Λονδίνο* (Enhance engagement with the community of London-based foreign Defence Attachés), καθορίζοντας σαφείς αρμοδιότητες όσον αφορά το ΥΠΑΜ.

United States) του 2021 με την **Αυστραλία** και τις **ΗΠΑ** (Kenny, 2026), και την κοινή Διακήρυξη Northwood του 2025 με τη **Γαλλία** (UK Government, 2025c).

γ. Η επίτευξη του 3^{ου} Τρόπου (Μετατροπή της αμυντικής διπλωματίας σε κινητήρια δύναμη ανάπτυξης) επιδιώκεται μέσω των ακόλουθων δράσεων:

(1) *Περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας σε επίπεδο δυνατοτήτων με τους στενότερους συμμάχους και εταίρους μας* (Further develop capability co-operation with our closest allies and partners) σε τομείς όπως οι αναδύμενες τεχνολογίες, αλλά και επιλέγοντας κατάλληλους εταίρους ανάλογα με το επιδιωκόμενο γεωστρατηγικό όφελος.

(2) *Βελτίωση της εξαγωγικής μας προσφοράς σύμφωνα με τη Στρατηγική Αμυντικής Βιομηχανίας* (Improve our export offer in line with the Defence Industrial Strategy) μέσω μίας προσέγγισης «Κυβέρνηση-προς-Κυβέρνηση» (government-to-government) και ποικίλων μεταρρυθμίσεων στον τομέα των εξαγωγών για την προσέλκυση περισσότερων δρώντων.

(3) *Ενσωμάτωση επαγγελματιών του τομέα των αμυντικών εξαγωγών στο Υπουργείο Άμυνας* (Embed defence exports practitioners into Defence), μετατοπίζοντας με τον τρόπο αυτό την ευθύνη για τις αμυντικές εξαγωγές από την Κυβέρνηση στο ΥΠΑΜ.

(4) *Ενίσχυση του γραμματισμού σε θέματα εξαγωγών* (Enhance export literacy) σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, ώστε να αναπτυχθεί σταδιακά η απαραίτητη κουλτούρα.

(5) *Αξιοποίηση ευρύτερης εμπλοκής για ανάπτυξη* (Leverage wider engagement for growth) μέσω ειδικών απεσταλμένων και μίας προσέγγισης «Βιομηχανία-προς-Βιομηχανία» (industry-to-industry).

(6) *Αξιοποίηση της συνεργασίας στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας για την επίτευξη στρατηγικού πλεονεκτήματος και επιρροής* (Leveraging science and technology collaboration to deliver strategic advantage and influence) στο πλαίσιο της ευρύτερης επιστημονικής διπλωματίας (science diplomacy), και της συμμετοχής του ΗΒ στο NATO, τη συμμαχία *Five Eyes*¹⁶ και άλλες συνεργασίες.

(7) *Καθιέρωση του Ηνωμένου Βασιλείου στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας στο NATO* (Establish the UK at the leading edge of innovation in NATO), μέσω της ομάδας *Αμυντικής Καινοτομίας* (UK Defence Innovation, UKDI) του ΗΒ ([UK Government, n.d.](#)) και της υποστήριξης

¹⁶ Η συμμαχία *Five Eyes* αφορά τη συνεργασία των ΗΠΑ, του ΗΒ, του Καναδά, της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας στον τομέα των πληροφοριών ([Tabor, 2026](#)).

του οργάνου DIANA (Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic) του NATO ([NATO, 2026b](#)) η έδρα του οποίου βρίσκεται στο HB.

δ. Η επίτευξη του 4^{ου} Τρόπου (Μετατροπή της αμυντικής διπλωματίας σε προσπάθεια που εμπλέκει ολόκληρη την κοινωνία) επιδιώκεται μέσω των ακόλουθων δράσεων:

(1) *Ενδυνάμωση της αμυντικής διπλωματίας κατά μήκος της Κυβέρνησης* (Strengthen defence diplomacy across Whitehall) μέσω σχετικών επαφών και την τοποθέτηση αξιωματικών συνδέσμων σε άλλους Φορείς.

(2) *Αξιοποίηση του πολιτισμού, της ιστορίας και της τελετουργικής μας υπεροχής* (Leverage our culture, history, and ceremonial excellence), για την προώθηση των αξιών του ΥΠΑΜ κατά τη διάρκεια των διαφόρων εκδηλώσεων και τελετών.

(3) *Στενότερη συνεργασία με δεξαμενές σκέψης για τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπού μας* (Work more closely with think tanks to maximise our impact), αξιοποιώντας τη διαφορετική οπτική που παρέχουν τόσο οι εγχώριες όσο και οι ξένες δεξαμενές σκέψης, αλλά και τη συμβολή τους στη διαμόρφωση αντίληψης του κοινού.

ε. Η επίτευξη του 5^{ου} Τρόπου (Επένδυση στους ανθρώπους, τις διαδικασίες και την τεχνολογία μας, προκειμένου να ενισχύσουμε σημαντικά την επιρροή μας) επιδιώκεται μέσω των ακόλουθων δράσεων:

(1) *Ανάπτυξη ενός βελτιωμένου μηχανισμού χρηματοδότησης της αμυντικής διπλωματίας, ώστε να καταστεί δυνατή η χρήση των εργαλείων και των μοχλών της Άμυνας με πιο εύελικτο, καταλυτικό, στοχευμένο και συντονισμένο τρόπο* (Develop an improved defence diplomacy funding stream to enable use of Defence tools and levers in a more agile, catalytic, deliberate, and co-ordinated way), μέσω του νέου *Χαρτοφυλακίου Ασφάλειας και Διπλωματίας του ΥΠΑΜ* (Defence Security and Diplomacy Portfolio) για το οικονομικό έτος 2026-2027.

(2) *Δημιουργία ενός πυρήνα αμυντικής διπλωματίας, με ενίσχυση της κατάρτισης και της εκπαίδευσης του προσωπικού που ασχολείται με διεθνή θέματα* (Establish a Defence Diplomacy Cadre, increasing training and education for international facing staff), για την ανάπτυξη επικοινωνιακών, διαπραγματευτικών και πολιτιστικών δεξιοτήτων του πολιτικού προσωπικού, εστιάζοντας αρχικά στις ΗΠΑ.

(3) *Θέσπιση μιας ξεχωριστής στρατιωτικής σταδιοδρομίας για την αμυντική διπλωματία, δημιουργώντας ένα πιο επαγγελματικό και ενήμερο εργατικό δυναμικό και καλλιεργώντας την κατανόηση συγκεκριμένων περιοχών* (Establish a distinct military career stream for defence diplomacy, creating a more professionalised and informed workforce and developing understanding of specific regions), ώστε να κατοχυρωθεί θεσμικά η αμυντική διπλωματία και να γίνει πιο ελκυστική για το στρατιωτικό προσωπικό.

(4) *Βελτίωση της επίσημης κατάρτισης στην αμυντική διπλωματία και τις ξένες γλώσσες* (Improve formal defence diplomacy and language training), κυρίως για τους ΑΚΑΜ του ΗΒ και όσους υπηρετούν σε θέσεις που σχετίζονται με την Αμυντική Διπλωματία.

(5) *Ενίσχυση του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιείται η φιλοξενία και το πρωτόκολλο, ώστε να διασφαλίζεται ότι αντανακλούν την αξία που αποδίδεται στις εταιρικές σχέσεις* (Enhance how we use hospitality and protocol to ensure it demonstrates the value we hold for partnerships) μέσω της υιοθέτησης μίας νέας πολιτικής.

(6) *Δημιουργία ενός Δόγματος Αμυντικής Διπλωματίας* (Create a Defence Diplomacy Doctrine), ώστε να καθιερωθεί ένα συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο και να αντικατασταθεί το *Δόγμα Αμυντικής Εμπλοκής* (Defence Engagement Doctrine) του 2015.

3.8 Συμπέρασμα (της Στρατηγικής)

Στο συμπέρασμα της ΣΑΔ τονίζεται η σημασία της ευέλικτης, συντονισμένης, σκόπιμης, συλλογικής και ανθρωποκεντρικής δράσης του ΥΠΑΜ, ώστε να αξιοποιούνται τα δεδομένα και η ΤΝ, και να ενισχύεται η ασφάλεια και η ανάπτυξη. Αυτό, σύμφωνα με το έγγραφο, θα επιτευχθεί από το ΥΠΑΜ:

«ενισχύοντας τις συμμαχίες, επεκτείνοντας την παγκόσμια επιρροή, υποστηρίζοντας την απασχόληση και διασφαλίζοντας ότι κάθε δράση του Ηνωμένου Βασιλείου στο εξωτερικό δημιουργεί μακροχρόνιες συνεργασίες που διασφαλίζουν την ασφάλεια της Βρετανίας στο εσωτερικό και τη δύναμή της στο εξωτερικό».

4. Ευρήματα της Μελέτης

Τα ευρήματα/διαπιστώσεις που προκύπτουν από τη διερεύνηση –έχοντας ως οδηγό τα τεθέντα ερευνητικά ερωτήματα– του περιεχομένου της ΣΑΔ του ΗΒ, είναι τα ακόλουθα:

α. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρέασαν τη διαμόρφωση του περιεχομένου της ΣΑΔ (στο πλαίσιο της γενικότερης εξωτερικής πολιτικής) του ΗΒ είναι η αποχώρηση του ΗΒ από την ΕΕ τον Ιανουάριο του 2020 ([Κουκάκης, 2022](#)), η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022 ([President of Russia, 2022](#)), η επανεκλογή του Donald Trump στην Προεδρία των ΗΠΑ τον Νοέμβριο του 2024 ([Collyer Merritt, 2024](#)), και οι αυξημένες απαιτήσεις (5% του ΑΕΠ) του NATO όσον αφορά τις αμυντικές δαπάνες των μελών του σύμφωνα με τη δέσμευσή τους κατά τη σχετική Σύνοδο Κορυφής του 2025 στη Χάγη ([NATO, 2026a](#)).

β. Τα θεσμικά κείμενα με τα οποία η ΣΑΔ συνδέεται άμεσα είναι η *Στρατηγική Ανασκόπηση Άμυνας* (Strategic Defence Review, SDR) ([UK Ministry of Defence, 2025b](#)), η *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας* (National Security Strategy, NSS) ([Κουκάκης, 2025a](#)) και η *Στρατηγική Αμυντικής Βιομηχανίας* (Defence Industrial Strategy, DIS) ([UK Ministry of Defence, 2025a](#)) του ΗΒ, ενώ έμμεσα συνδέεται και με την *Ευρωπαϊκή Στρατηγική Αμυντικής Βιομηχανίας* (European Defence Industrial Strategy, EDIS) ([European Commission, 2024](#)) και τη συμφωνία ΕΕ-ΗΒ για την εγκαθίδρυση *Εταιρικής Σχέσης Ασφάλειας & Άμυνας* (Security & Defence Partnership, SDP) ([European External Action Service \[EEAS\], 2025a](#)).

γ. Γενικός σκοπός (βλ. το Τμήμα 3.3 της παρούσας μελέτης) της ΣΑΔ είναι η ενίσχυση της εθνικής ασφάλειας του ΗΒ (ασφαλές στο εσωτερικό και ισχυρό στο εξωτερικό) μέσω:

(1) Της υπεράσπισης, προστασίας και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας του ΗΒ (συμπεριλαμβανομένων των υπερπόντιων και εξαρτημένων εδαφών αυτού).

(2) Της εξασφάλισης αποτροπής και υπεράσπισης του ευρωατλαντικού χώρου.

(3) Της προστασίας των συμφερόντων και των πολιτών του ΗΒ, της διασφάλισης των εμπορικών και ενεργειακών πηγών, και της αντιμετώπισης των παγκόσμιων προκλήσεων ασφάλειας.

(4) Μιας ασφαλούς και ανθεκτικής οικονομικής ανάπτυξης.

(5) Της υποστήριξης των ευρύτερων κυβερνητικών στόχων.

Τα μέσα που επιστρατεύει το ΗΒ για να πετύχει τους παραπάνω απώτερους στόχους διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες (μοχλούς) –διπλωματικά (μοχλός επιρροής), στρατιωτικά (μοχλός ολοκληρωμένης δύναμης), και τεχνολογικά/οικονομικά (βιομηχανικός & οικονομικός μοχλός) μέσα– ενώ όσον αφορά τους τρόπους που χρησιμοποιούνται, αυτοί περιλαμβάνουν τον καθορισμό (θεματικών και γεωγραφικών) προτεραιοτήτων, την ανάπτυξη καινούριων και την ενίσχυση των υπάρχοντων συνεργασιών, την εφαρμογή μίας ολιστικής (σε κυβερνητικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο) προσέγγισης, και την επένδυση στην έρευνα και τεχνολογία (E&T).

δ. Οι δρώντες με τους οποίους το ΗΒ επιδιώκει τη συνεργασία του στον τομέα της άμυνας σε πολυμερές επίπεδο είναι πρωτίστως το ΝΑΤΟ και δευτερευόντως η ΕΕ, ενώ σε διμερές επίπεδο είναι πρωτίστως οι ΗΠΑ και δευτερευόντως η Γερμανία, η Γαλλία, η Νορβηγία, η Ιταλία, η Πολωνία, η Ουκρανία, η Τουρκία, η Ινδονησία, η Ιαπωνία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, και ο Καναδάς.

ε. Οι τομείς πολιτικής (πέραν του αυτονόητου τομέα της ασφάλειας και άμυνας) με τους οποίους συνδέεται η ΣΑΔ του ΗΒ περιλαμβάνουν τον οικονομικό-εμπορικό τομέα, τον πληροφοριακό τομέα, τον ψηφιακό τομέα, τον βιομηχανικό τομέα, τον πολιτιστικό τομέα, τον τεχνολογικό τομέα, τον τομέα του διαστήματος, και τον τομέα της έρευνας. Οι δε γεωγραφικές περιοχές στις οποίες εστιάζει η ΣΑΔ, περιλαμβάνουν τη Μέση Ανατολή, τον Ινδο-Ειρηνικό, την Αφρική, και τη Λατινική Αμερική-Καραϊβική.

στ. Όσον αφορά τέλος την επίδραση της ΣΑΔ στις σχέσεις του ΗΒ με άλλους δρώντες, η υλοποίησή της εκτιμάται ότι θα επηρεάσει *θετικά* τις σχέσεις του με τις ΗΠΑ, τη Γερμανία, τη Γαλλία, τη Νορβηγία, την Ιταλία, την Πολωνία, την Ουκρανία, την Τουρκία, την Ινδονησία, την Ιαπωνία, την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, τον Καναδά, το ΝΑΤΟ και την ΕΕ, ενώ ενδέχεται να επηρεάσει *αρνητικά* τις σχέσεις του με τη Ρωσία, την Κίνα, το Ισραήλ, την Κύπρο, και την Ελλάδα.

5. Συζήτηση - Ανάλυση των Ευρημάτων

Τα προαναφερθέντα ευρήματα της μελέτης είναι δυνατόν να ερμηνευτούν μέσα από τον συσχετισμό του περιεχομένου της ΣΑΔ με διάφορους (ενδογενείς και εξωγενείς) παράγοντες, όπως παρακάτω:

α. Παράγοντες που επηρέασαν το περιεχόμενο της ΣΑΔ

Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρέασαν τη διαμόρφωση του περιεχομένου της ΣΑΔ, η προαναφερθείσα αποχώρηση του ΗΒ από την ΕΕ το 2020 στέρησε από το ΗΒ το προνόμιο τόσο της διμερούς υποστήριξής του από τα μέλη της ΕΕ στον τομέα της άμυνας σε περίπτωση επίθεσης σύμφωνα με τη *ρήτρα αμοιβαίας άμυνας* της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ([EUR-Lex, n.d.b](#)), όσο και της συλλογικής υποστήριξής του από την ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας σε περίπτωση τρομοκρατικής ενέργειας (και φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών) σύμφωνα με τη *ρήτρα αλληλεγγύης* της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([EUR-Lex, n.d.a](#)).

Η θεσμική αυτή ανασφάλεια έγινε πιο έντονη έπειτα από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία στις αρχές του 2022, καθώς η στρατιωτική αυτή κρίση επανέφερε στην Ευρώπη τον φόβο μιας (χρονικά και γεωγραφικά) εκτεταμένης ένοπλης σύγκρουσης. Το εξαιρετικά δυσάρεστο αυτό κλίμα επιδεινώθηκε από τις δηλώσεις του Προέδρου των ΗΠΑ (Donald Trump) ότι δεν θα υπερασπιστεί όσα μέλη του NATO δεν δαπανούσαν (ως όφειλαν) το 2% του ΑΕΠ τους σε αμυντικές δαπάνες ([Hunnicut & Brunnstrom, 2025](#)),¹⁷ η διάδοση εικασιών ότι θα αποσύρει τις ΗΠΑ από το NATO ([Norton, 2025](#)), και η μείωση των αμερικανικών δυνάμεων στην Ευρώπη ([Hallam, 2025](#)).

Ως εκ τούτου, το ΗΒ ήταν απολύτως (ορθο)λογικό να στραφεί προς το NATO και τις ΗΠΑ υιοθετώντας μία «*πρώτα-το NATO*» πολιτική, καθώς οι αμυντικές δυνατότητες των δύο αυτών δρώντων συμβάλλουν στην ενίσχυση των αμυντικών του δυνατοτήτων και κατ' επέκταση της εθνικής του ασφάλειας. Απολύτως (ορθο)λογική επιλογή ήταν επίσης και η σύναψη της Εταιρικής Σχέσης Ασφάλειας & Άμυνας με την ΕΕ, καθώς η τελευταία αποτελεί έναν αξιόπιστο εταίρο και «*δίχτυ ασφάλειας*» για τα μέλη της ([Κουκάκης, 2022](#)).

¹⁷ Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 5% στη Σύνοδο Κορυφής του NATO που έλαβε χώρα στη Χάγη το 2025 ([NATO, 2026a](#)).

β. Θεσμικά κείμενα με τα οποία συνδέεται η ΣΑΔ

Όσον αφορά τα θεσμικά κείμενα με τα οποία συνδέεται η ΣΑΔ, η άμεση σύνδεσή της με τη *Στρατηγική Ανασκόπηση Άμυνας* (Strategic Defence Review, SDR) και τη *Στρατηγική Αμυντικής Βιομηχανίας* (Defence Industrial Strategy, DIS) είναι σχεδόν «αυτονόητη», καθώς και τα τρία αυτά στρατηγικά έγγραφα αφορούν τον τομέα της άμυνας και έχουν εκδοθεί από το ΥΠΑΜ του ΗΒ. Πιο συγκεκριμένα, η 2025 SDR καθορίζει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν στον τομέα της άμυνας,¹⁸ η 2025 DIS εξειδικεύει τα μέτρα που αφορούν την προώθηση της ανάπτυξης (3^η μεταρρύθμιση της 2025 SDR), ενώ η ΣΑΔ λειτουργεί υποστηρικτικά ως προς την επίτευξη των εν λόγω στόχων-μεταρρυθμίσεων. Αναφορικά με τη σύνδεση της ΣΑΔ με τη *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας* (National Security Strategy, NSS) του ΗΒ, αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι μέσω της ΣΑΔ ενισχύεται η στρατιωτική ασφάλεια (military security), η οποία συμβάλλει στην ενίσχυση της εθνικής ασφάλειας του ΗΒ καθώς αποτελεί μία από τις πολλές συνιστώσες της αυτής.

Η έμμεση σύνδεση της ΣΑΔ με την *Ευρωπαϊκή Στρατηγική Αμυντικής Βιομηχανίας* (European Defence Industrial Strategy, EDIS) και τη συμφωνία ΕΕ-ΗΒ για την εγκαθίδρυση *Εταιρικής Σχέσης Ασφάλειας & Άμυνας* (Security & Defence Partnership, SDP), οφείλεται στο γεγονός ότι το ΗΒ –παρά την «πρώτα-το-NATO» προσέγγιση που έχει υιοθετήσει– δεν θα μπορούσε (όντας κομμάτι της Ευρωπαϊκής ηπείρου και πρώην μέλος της ΕΕ) να διακόψει εντελώς τις σχέσεις του με την ΕΕ. Επιπλέον, οι στόχοι που έχουν τεθεί στη ΣΑΔ συγκλίνουν με τους αντίστοιχους που έχει θέσει η ΕΕ στην EDIS, η οποία –όπως και το ΗΒ– επιδιώκει τη συνεργασία με το NATO ([Koukakis, 2024b:14](#)) και προωθούνται από την SDP. Το γεγονός αυτό τονίστηκε από τους ηγέτες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (António Costa), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ursula von der Leyen) και του ΗΒ (Keir Starmer) κατά τη Σύνοδο Κορυφής ΕΕ-ΗΒ που έλαβε χώρα στο Λονδίνο στις 19 Μαΐου 2025, οι οποίοι μεταξύ άλλων δήλωσαν ότι:

«Σκοπός μας θα είναι να συμβάλουμε στην επίτευξη των στόχων μας όσον αφορά τις δυνατότητες, μεταξύ άλλων μέσω των αμυντικών βιομηχανιών μας,

¹⁸ Οι πέντε βασικές προτεραιότητες του ΗΒ στον τομέα της άμυνας που καθορίζονται στην 2025 SDR είναι: (1) η αρχή «πρώτα-το-NATO» (NATO First), (2) η μετάβαση σε πολεμική ετοιμότητα (Move to warfighting readiness), (3) η προώθηση της ανάπτυξης (Engine for growth), (4) η καινοτομία υποκινούμενη από τα διδάγματα της Ουκρανίας (UK innovation driven by lessons from Ukraine), και (5) η προσέγγιση που εμπλέκει όλη την κοινωνία (Whole-of-society approach) ([UK Ministry of Defence, 2025b:4](#)).

με ταχύτερο και οικονομικότερο τρόπο και με ενισχυμένη διαλειτουργικότητα, κατά τρόπο που να αποφέρει αμοιβαίο όφελος και να ενισχύει τη συμβολή της Ευρώπης στο NATO». (European Council, 2025)

γ. Σκοπός, Μέσα και Τρόποι της ΣΑΔ

Όσον αφορά τον γενικό σκοπό της ενίσχυσης της εθνικής ασφάλειας του ΗΒ (ασφαλές στο εσωτερικό και ισχυρό στο εξωτερικό) μέσω της εστίασης της ΣΑΔ στην ανθεκτικότητα, την αποτροπή, το εμπόριο και την οικονομία, και την ενέργεια, επισημαίνεται ότι:

(1) Η επαρκής *αποτροπή* (πρέπει να) αποτελεί πάντα την πρώτη γραμμή άμυνας ενός δρώντα, καθώς μειώνει σημαντικά την πιθανότητα εκδήλωσης απειλών ασφάλειας.

(2) Ο *εμπορικός* και *οικονομικός* τομέας αποτελούν (λόγω της χρηματοδότησης της άμυνας και της επιβολής κυρώσεων) βασικούς πυλώνες της σκληρής ισχύος (hard power) ενός δρώντα.

(3) Οι *ενεργειακοί πόροι* εξασφαλίζουν μεταξύ άλλων την ομαλή λειτουργία της άμυνας, η οποία επηρεάζεται μοιραία από τις εκάστοτε μεταβολές (ενεργειακές κρίσεις, στροφή στις πράσινες μορφές ενέργειας, κ.λπ.) που παρουσιάζονται στον ενεργειακό τομέα.

(4) Η *ανθεκτικότητα* –δηλαδή η μείωση των τρωτοτήτων και η ενίσχυση τόσο της δυνατότητας αντιμετώπισης απειλών όσο και της δυνατότητας ανάκαμψης ενός δρώντα στα προ της απειλής επίπεδα λειτουργίας του– έχει μεγάλη σημασία για την ασφάλεια και την ανάπτυξη, καθώς ο ρόλος της πρώτης έχει αναγνωριστεί από μία πληθώρα διεθνών δρώντων (Koukakis, 2023a), γεγονός που οφείλεται στις ολοένα αυξανόμενες –σε αριθμό και είδος– απειλές ασφάλειας της σύγχρονης εποχής των *πολυκρίσεων* (polycrises) και *αικρίσεων* (permacrises) (Koukakis, 2023b).

Η θεματική και γεωγραφική προτεραιοποίηση των ποικίλων μέσων (διπλωματικά, στρατιωτικά, και τεχνολογικά/οικονομικά) μειώνει την πιθανότητα αλόγιστης χρήσης τους, ενώ η επιδίωξη συνεργασίας με άλλους δρώντες και η υιοθέτηση ολιστικής (σε κυβερνητικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο) προσέγγισης αυξάνει την αποτελεσματικότητά των μέσων. Αξίζει μάλιστα να τονιστεί ότι παρόμοια στάση έχει υιοθετήσει και η ΕΕ στην *Στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση*

Προετοιμασίας (EU Preparedness Union Strategy) ([European Commission, n.d.](#)), η οποία βασίζεται στις ακόλουθες τρεις προσεγγίσεις:

(1) Ολοκληρωμένη προσέγγιση που λαμβάνει υπόψιν όλους τους κινδύνους (integrated all-hazards approach).

(2) Προσέγγιση με τη συμμετοχή όλης της κοινωνίας (whole-of-society approach).

(3) Προσέγγιση με τη συμμετοχή όλης της κυβέρνησης (whole-of-government approach).

δ. Σύμμαχοι & Εταίροι του HB

Όσον αφορά τους δρώντες με τους οποίους το HB επιδιώκει την πολυμερή συνεργασία του στον τομέα της άμυνας, το NATO και η ΕΕ αποτελούν δύο Διεθνείς Οργανισμούς με μεγάλο αριθμό μελών (32 και 27 αντίστοιχα) και σημαντικές αμυντικές δυνατότητες. Επιπλέον, η διμερής συνεργασία του HB με τις ΗΠΑ του εξασφαλίζει την υποστήριξη ενός από τους ισχυρότερους (αν όχι ο ισχυρότερος) σύγχρονους διεθνείς δρώντες, ενώ η συνεργασία του με τη Γερμανία, την Ιταλία και τη Γαλλία του εξασφαλίζει την υποστήριξη τριών σημαντικών (και ιδρυτικών) μελών της ΕΕ από τα οποία η τελευταία είναι (όπως και το HB) πυρηνική δύναμη και μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ (ΣΑ/ΟΗΕ).

Η δε υποστήριξη της Ουκρανίας και η συνεργασία του HB με την Πολωνία ενισχύει – λόγω του μεγέθους και του ρυθμού ανάπτυξης των ενόπλων δυνάμεών της τελευταίας ([Daly, 2026](#))– την αποτροπή της Ρωσικής απειλής στην Ευρώπη και κατ’ επέκταση το HB, η συνεργασία με την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, την Ινδονησία και την Ιαπωνία προωθεί –λόγω γεωγραφικής θέσης– τα εθνικά συμφέροντα του HB στον *Ινδο-Ειρηνικό*, ενώ η αμυντική συνεργασία με την Τουρκία εξασφαλίζει πρωτίστως –λόγω των οικονομικών οφελών που αποκομίζει το HB– την ενίσχυση της οικονομίας του HB και δευτερευόντως –λόγω της περιφερειακής επιρροής της– προωθεί τα εθνικά συμφέροντα του HB στην Αν. Μεσόγειο.

Τέλος, η συνεργασία του HB με τη Νορβηγία, την Ιαπωνία, τον Καναδά και την Αυστραλία μπορεί να ειπωθεί ως μια προσπάθεια σύζευξης της εξωτερικής πολιτικής του HB με την ΕΕ, καθώς η τελευταία έχει υπογράψει πρόσφατα (όπως και με το HB) Εταιρική Σχέση για την

Ασφάλεια & Άμυνα το 2024 με τη Νορβηγία (EEAS, 2024b) και την Ιαπωνία (EEAS, 2024c), το 2025 με τον Καναδά (EEAS, 2025b), και το 2026 με την Αυστραλία (EEAS, 2026), ενώ η συνεργασία με τις ΗΠΑ, τον Καναδά και τη Νορβηγία εξασφαλίζει στο ΗΒ ένα δίκτυο συνεργασίας με κράτη που έχουν άμεση πρόσβαση στην περιοχή της *Αρκτικής* (Εικόνα 7).

Εικόνα 7. Η περιοχή της Αρκτικής (Αρκτικός Κύκλος)

Πηγή: Britannica (2026)

ε. Τομείς πολιτικής με τους οποίους συνδέεται η ΣΑΔ

Όσον αφορά τους τομείς πολιτικής (πέραν του αυτονόητου τομέα της ασφάλειας και άμυνας) με τους οποίους συνδέεται η ΣΑΔ του ΗΒ, η πληθώρα αυτών δικαιολογείται από το φαινόμενο της *παγκοσμιοποίησης*, η οποία έχει οδηγήσει στην αλληλεπίδραση –και ως εκ τούτου αλληλεξάρτηση σε κάποιο βαθμό– όλων σχεδόν των ζητημάτων ασφάλειας, επιβάλλοντας την αντιμετώπισή τους με ολιστικό τρόπο σε αντίθεση με την «παραδοσιακή» αντίληψη ότι η ασφάλεια

είναι ταυτόσημη με την άμυνα. Ακριβώς αυτή τη νέα αντίληψη ήθελε να επισημάνει ο πρώην Υπάτος Εκπρόσωπος της ΕΕ (Josep Borrell) στο Forum Europa το 2024 όταν δήλωσε ότι:

«Η ασφάλεια είναι κάτι περισσότερο από την άμυνα. Σήμερα μιλάμε επίσης για οικονομική ασφάλεια. Όλα έχουν μια διάσταση ασφάλειας, επειδή τα πάντα μετατρέπονται σε όπλα». (EEAS, 2024a)

Επιπλέον, η έμφαση που δίδεται στη ΣΑΔ όσον αφορά την απόκτηση τεχνολογικής υπεροχής αλλά και τα πεδία του κυβερνοχώρου (cyberspace), του διαστήματος (space) και της πληροφορίας (information space) μπορεί να ερμηνευτεί μέσω της καινοτόμου και αντισυμβατικής (out-of-the-box) γεωπολιτικής θεωρίας *Hyperland* (Υπεργαία) –του ενοποιημένου δηλαδή γεωπολιτικού χώρου που περιλαμβάνει το διάστημα, το πληροφοριακό πεδίο και τον κυβερνοχώρο– που έχει επινοηθεί από τον γράφοντα (Κουκάκης, 2025β; Koukakis, 2024a; 2026), η οποία υποστηρίζει ότι οι σύγχρονοι διεθνείς δρώντες επιδιώκουν πλέον να κυριαρχήσουν σε αυτά τα στρατηγικά πεδία και ότι:

«Όποιος ελέγχει την Υπεργαία κυβερνά τόσο την Καρδιογαία όσο και τη Γη της Περιφέρειας, και έτσι κυβερνά την Παγκόσμια Νήσο: Όποιος κυβερνά την Παγκόσμια Νήσο κυβερνά τον Κόσμο» (Κουκάκης, 2025β:7).

Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η εν λόγω θεωρία γεωπολιτικής επαληθεύεται και από το περιεχόμενο της *Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας* (National Security Strategy, NSS) του ΗΒ η οποία επίσης εστιάζει στα προαναφερθέντα τρία στρατηγικά πεδία (Koukakis, 2025:35-36), ενώ η επιδίωξη συνεχούς παρουσίας του ΗΒ στις υπερπόντιες κτήσεις του δεν έρχεται σε αντίθεση με τη θεωρία της *Hyperland*, καθώς η τελευταία δεν απορρίπτει τη σημασία των παραδοσιακών γεωπολιτικών πεδίων (ξηρά και θάλασσα) αλλά τονίζει την «παραμέλησή» τους λόγω της μεταστροφής των μειζόνων δρώντων στα τρία νέα στρατηγικά πεδία (Koukakis, 2024a :90).

στ. Επίδραση της ΣΑΔ στις σχέσεις του ΗΒ με άλλους δρώντες

Όσον αφορά την εκτιμώμενη *θετική* επίδραση της ΣΑΔ στις σχέσεις του ΗΒ με τις ΗΠΑ, τη Γερμανία, τη Γαλλία, τη Νορβηγία, την Ιταλία, την Πολωνία, την Ουκρανία, την Τουρκία, την Ινδονησία, την Ιαπωνία, την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, τον Καναδά, το ΝΑΤΟ και την ΕΕ, αυτή οφείλεται κυρίως στην ενίσχυση της (εθνικής) ασφάλειας αυτών λόγω της συνεπαγόμενης

γενικότερης (οικονομικής, αμυντικής, πολιτικής, κ.λπ.) μελλοντικής υποστήριξης που –εκτός απροόπτου– θα λάβουν από το ΗΒ λόγω της αμυντικής τους συνεργασίας, η οποία συνδέει τα εθνικά συμφέροντα των συμβαλλομένων μερών.

Η δε εκτιμώμενη *αρνητική* επίδραση της ΣΑΔ στις σχέσεις του ΗΒ με τη Ρωσία οφείλεται κυρίως στην υποστήριξη της Ουκρανίας, επειδή η ενίσχυση της άμυνας της τελευταίας δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο την (ήδη καθυστερημένη) επίτευξη των ρωσικών αντικειμενικών σκοπών. Όσον αφορά τις σχέσεις του ΗΒ με την Κίνα, η επίδραση της ΣΑΔ θα εξαρτηθεί από το βαθμό εμπλοκής του ΗΒ σε ζητήματα που έρχονται σε αντίθεση με τα εθνικά συμφέροντα (όπως η θαλάσσια ασφάλεια στη Νότια Σινική Θάλασσα) της τελευταίας. Τέλος, η ενδεχόμενη αρνητική επίδραση της ΣΑΔ στις σχέσεις του ΗΒ με το Ισραήλ, την Κύπρο και την Ελλάδα οφείλεται στο ότι η συνεχιζόμενη¹⁹ αμυντική υποστήριξη της Τουρκίας ενδεχομένως να οδηγήσει σε μία ακόμα πιο επιθετική εξωτερική πολιτική της τελευταίας στην Αν. Μεσόγειο. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι:

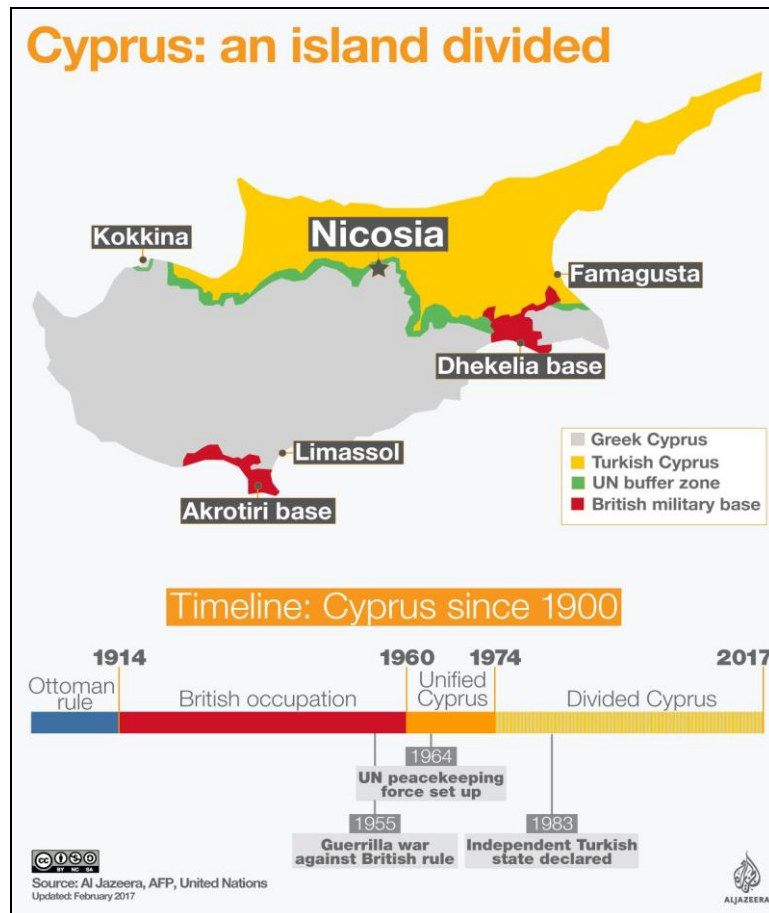
(1) Οι διμερείς σχέσεις του ΗΒ με την Ελλάδα διέπονται από *Στρατηγικό Διμερές Πλαίσιο* (Strategic Bilateral Framework) που υπέγραψαν στις 24 Νοεμβρίου 2021 ([UK Government, 2021](#)), έχοντας πραγματοποιήσει μέχρι και τη στιγμή της συγγραφής της παρούσας μελέτης τρεις *Ετήσιες Ανασκοπήσεις* (Annual Reviews) ([Greece in the UK, n.d.](#)) από τις οποίες η τελευταία έλαβε χώρα στην Αθήνα στις 25 Οκτωβρίου 2025 καλύπτοντας 14 τομείς πολιτικής μεταξύ των οποίων συγκαταλεγόταν η Άμυνα & Ασφάλεια ([UK Government, 2025f](#)).

(2) Οι διμερείς σχέσεις του ΗΒ με την Κύπρο διέπονται από την *Συνθήκη Εγγυήσεως* του 1960 ([United Nations, 1960](#)), στο πλαίσιο της οποίας το ΗΒ διατηρεί δύο *Περιοχές Κυρίαρχων Βάσεων* (ΠΚΒ) στο Ακρωτήρι και τη Δεκέλεια (**Εικόνα 8**) καθώς αποτελεί μία από τις εγγυήτριες δυνάμεις για την ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα και την ασφάλεια της Κυπριακής Δημοκρατίας ([Fella, 2026](#)). Η δε επιθετική ενέργεια δύο Μη Επανδρωμένων Αεροχημάτων (ΜηΕΑ) εναντίον της ΠΚΒ Ακρωτηρίου στις 2 Μαρτίου 2026 –πιθανότατα λόγω της παραχώρησης των ΠΚΒ στις ΗΠΑ για αμυντικούς σκοπούς κατά τις πρώτες ημέρες τις ένοπλης σύγκρουσης μεταξύ ΗΠΑ/Ισραήλ και Ιράν ([Κουκάκης, 2026:6](#))– και η καθυστερημένη (σε σχέση με άλλα κράτη) αντίδραση του ΗΒ για την αποστολή στρατιωτικών δυνάμεων προς ενίσχυση της

¹⁹ Το ΗΒ υπέγραψε στις 25 Μαρτίου 2026 συμπληρωματική συμφωνία με την Τουρκία για την εκπαίδευση του τεχνικού προσωπικού και των πιλότων των μαχητικών αεροσκαφών Eurofighter Typhoon ([UK Government, 2026b](#)), ενώ τις 8 Ιουλίου 2026 εγκαθίδρυσε Εταιρική Σχέση για την Ασφάλεια & Άμυνα ([UK Government, 2026c](#)).

άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας, έφερε στο προσκήνιο το ζήτημα της αναγκαιότητας των ΠΚΒ διαταράσσοντας τις σχέσεις ΗΒ-Κύπρου (Κόλλιας, 2026; Στυλιανού, 2026).

Εικόνα 8. Απεικόνιση της Κύπρου στην οποία φαίνονται τα κατεχόμενα από την Τουρκία εδάφη (κίτρινο χρώμα), οι ΠΚΒ του ΗΒ (κόκκινο χρώμα), η παρεμβαλλόμενη γραμμή του ΟΗΕ (πράσινο χρώμα) και τα ιστορικά ορόσημα

Πηγή: Ritzen (2017)

(3) Οι διμερείς σχέσεις του ΗΒ με το Ισραήλ διαταράχθηκαν σοβαρά στις 8 Σεπτεμβρίου 2026, όταν το Ισραήλ έκλεισε το Προξενείο του ΗΒ στην Ιερουσαλήμ (EPTnews, 2026), αντιδρώντας με τον τρόπο αυτό στις κυρώσεις που επέβαλε το ΗΒ με αφορμή τον εποικισμό της Δυτικής Όχθης (House of Commons Library, 2026).

6. Λοιπά Συμπεράσματα & Προεκτάσεις της Έρευνας

Πέραν των προαναφερθέντων ευρημάτων της μελέτης, κρίνεται σκόπιμη η επισήμανση των ακόλουθων συμπερασμάτων και προεκτάσεων:

α. Η «ξεκάθαρη» καταγραφή των τριών βασικών *δομικών στοιχείων* κάθε στρατηγικής (απώτεροι στόχοι, τρόποι, μέσα) έχει ζωτική σημασία για τον δρώντα που την εκδίδει, καθώς μέσα από αυτά παρέχεται ένα σαφές πλαίσιο εντός του οποίου οι υφιστάμενοι φορείς του μπορούν να αναπτύξουν τις επιμέρους δράσεις τους επιδιώκοντας συγκεκριμένο (άρα και μετρήσιμο) αποτέλεσμα.

β. Η παράλληλη ύπαρξη *δόγματος* –ενός δηλαδή γενικού τρόπου αντιμετώπισης (κατευθυντήριες γραμμές/οδηγίες) κάποιου ζητήματος σύμφωνα με συγκεκριμένες αρχές– ευνοεί την ευελιξία δράσης ενός δρώντα, καθώς –σε αντίθεση με τη στρατηγική– ο μη δεσμευτικός χαρακτήρας του, η παρεχόμενη δυνατότητα ερμηνείας του περιεχομένου του, και η ανάληψη δράσης σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες, επιτρέπει την ανάπτυξη πρωτοβουλίας για την αντιμετώπιση απρόοπτων και ταχέως εξελισσόμενων καταστάσεων.

γ. Η εξασφάλιση επαρκούς *χρηματοδότησης* (είτε μέσω ιδίων πόρων είτε μέσω της προσέλκυσης επενδύσεων) σε βάθος χρόνου αποτελεί έναν ακόμα ζωτικό παράγοντα που επιδρά στην αποτελεσματικότητα κάθε στρατηγικής, καθώς η ύπαρξη των απαραίτητων οικονομικών πόρων συμβάλλει καθοριστικά στην υλοποίηση των τεθέντων στόχων. Επιπλέον, η προσέγγιση «Κυβέρνηση-προς-Κυβέρνηση» (government-to-government) και η προσέγγιση «Βιομηχανία-προς-Βιομηχανία» (industry-to-industry) του ΗΒ εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην ανάπτυξη συνεργασιών καθώς το «κυβερνητικό πέπλο» παρέχει μία μορφή εγγύησης των συμφωνηθέντων ενώ οι άμεσες επαφές μεταξύ των βιομηχανιών συμβάλλουν στην ταχύτερη επίτευξη συμφωνιών καθώς μέσω αυτών μειώνονται οι μεσάζοντες και διερευνώνται ευκολότερα και ταχύτερα πιθανοί τομείς συνεργασίας.

δ. Η *αποκέντρωση* επιμέρους ευθυνών –όπως π.χ. με τη μετατόπιση της ευθύνης για τις αμυντικές εξαγωγές από την Κυβέρνηση του ΗΒ στο ΥΠΑΜ– συμβάλλει στην μείωση της γραφειοκρατίας και του χρόνου υλοποίησης των τεθέντων στόχων, απαιτεί ωστόσο ισχυρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς και συνεχή εποπτεία ώστε να μειωθεί η πιθανότητα διαφθοράς και να εξασφαλιστεί η σύμπλευση στόχων-μέσων-τρόπων.

ε. Η *ολιστική αντιμετώπιση* των ζητημάτων ασφάλειας τόσο σε επίπεδο *διακυβέρνησης* (whole-of-government) όσο και σε επίπεδο *κοινωνίας* (whole-of-society) είναι πλέον επιβεβλημένη

στην εποχή μας, λόγω της πολυπλοκότητας του σύγχρονου περιβάλλοντος ασφάλειας και της διασύνδεσης των ποικίλων τομέων πολιτικής.

στ. Η όποια *μεταρρύθμιση* πραγματοποιείται στο πλαίσιο ενός οργανισμού πρέπει αφενός μεν να λαμβάνει υπόψιν τις δυνατότητες αυτού και τις επικρατούσες συνθήκες (απειλές, τάσεις, συνεργασίες, κ.λπ.) ώστε να είναι αποτελεσματική, αφετέρου δε να συνοδεύεται από ένα πρόγραμμα *κατάρτισης και επιμόρφωσης* του προσωπικού το οποίο λαμβάνει υπόψιν την κουλτούρα του οργανισμού, ώστε να διευκολυνθεί η αποδοχή της από το προσωπικό και να εξασφαλιστεί η σταδιακή (και ομαλή) αλλαγή του τρόπου λειτουργίας του οργανισμού.

ζ. Η ύπαρξη έγκαιρης και έγκυρης *πληροφόρησης* (intelligence) –ένας τομέας στον οποίο το ΗΒ διαθέτει μεγάλη εμπειρία αλλά και φήμη κυρίως λόγω της Υπηρεσίας Μυστικών Πληροφοριών (Secret Intelligence Service) η οποία είναι περισσότερο γνωστή ως MI6 ([Secret Intelligence Service, n.d.](#))– διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της εκάστοτε πολιτικής/στρατηγικής, καθώς μέσω της πληροφόρησης εντοπίζονται οι *εξωτερικοί* (τάσεις και απειλές) και *εσωτερικοί* (τρωτότητες και δυνατότητες) παράγοντες που χρειάζονται τα ηγετικά στελέχη ώστε να λάβουν τις σχετικές αποφάσεις. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι όλες οι εκτιμήσεις των Υπηρεσιών Πληροφοριών επαληθεύονται, ούτε –πολύ περισσότερο– ότι η μη επαλήθευσή τους ακυρώνει την αξία τους, καθώς η απουσία πληροφόρησης οδηγεί συνήθως ένα σχέδιο σε αποτυχία. Θα πρέπει ωστόσο να γίνει κατανοητό αυτό που επεσήμανε ο Sherman Kent, ιδρυτής του Γραφείου Εθνικών Εκτιμήσεων (Office of National Estimates) των ΗΠΑ, ότι δηλαδή:

«Η πληροφόρηση δεν διεκδικεί το αλάθητο για τις προφητείες της. Η πληροφόρηση απλώς υποστηρίζει ότι η απάντηση που δίνει είναι η πιο βαθιά και αντικειμενικά βασισμένη και προσεκτικά μελετημένη εκτίμηση». ([Office of the Director of National Intelligence, 2021](#))

η. Αν και η αμυντική διπλωματία συνδέεται (και όχι εσφαλμένα) συνήθως με τους Ακόλουθους Άμυνας (ΑΚΑΜ) που είναι τοποθετημένοι στην Πρεσβεία ενός κράτους και την υπογραφή διακρατικών αμυντικών συμφωνιών, εν τούτοις περιλαμβάνει ένα ιδιαίτερα μεγάλο δίκτυο προσωπικού –όπως π.χ. τα άτομα που εκπαιδεύονται σε άλλα κράτη (ακόμα και μετά την αποφοίτησή τους), διάφορους επιστήμονες, συμβούλους, αξιωματικούς συνδέσμους, κινητές ομάδες εκπαίδευσης (ΚΟΕ), τεχνικούς, κ.λπ.– και μία πληθώρα δραστηριοτήτων (βλ. το Τμήμα 2

της παρούσας μελέτης) που καλύπτει διάφορους τομείς πολιτικής (οικονομία, πολιτισμό, τεχνολογία, κ.λπ.).

θ. Ένα τελευταίο –αλλά όχι λιγότερο σημαντικό– συμπέρασμα είναι ότι το *ανθρώπινο δυναμικό* (πρέπει να) παραμένει ο σημαντικότερος πόρος ενός δρώντα, και ως εκ τούτου κάθε πολιτική/στρατηγική οφείλει να έχει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει επίσης να δίνεται κατά την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών –όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN)– που οδηγούν σε αυτοματοποίηση «ευαίσθητων» εργασιών (π.χ. εντοπισμός και προσβολή στόχων), ώστε να γίνεται ηθική χρήση αυτών με βάση διεθνώς αποδεκτές αρχές –όπως π.χ. αυτές που καθορίστηκαν το 2021 από την UNESCO για τη χρήση της TN ([UNESCO, n.d.](#))– προκειμένου να αποφευχθούν δυσμενείς και μη αναστρέψιμες συνέπειες, όπως θάνατος αμάχων.

ι. Όσον αφορά τέλος τις προεκτάσεις της παρούσας μελέτης, μερικές από τις κυριότερες αφορούν την επίδραση που θα έχει η υλοποίηση της ΣΑΔ στις διμερείς και πολυμερείς σχέσεις του ΗΒ με τους λοιπούς κρατικούς και μη δρώντες, την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας, την ενδεχόμενη αναδιοργάνωση/ανασχηματισμό του ΝΑΤΟ, την εξελικτική πορεία της Ευρωπαϊκής Άμυνας και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις υπό το πρίσμα της ενίσχυσης των αμυντικών ικανοτήτων της Τουρκίας.

7. Εν κατακλείδι

Συνοψίζοντας, εκτιμάται ότι αν και η υλοποίηση της Στρατηγικής Αμυντικής Διπλωματίας του ΗΒ θα συμβάλει στην ενίσχυση της εθνικής του ασφάλειας, ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τόσο την περιφερειακή ασφάλεια στην Ευρώπη και την Αν. Μεσόγειο όσο και την παγκόσμια ασφάλεια λόγω της συνεργασίας του ΗΒ με συγκεκριμένους δρώντες. Για το λόγο αυτό, εκτός από την προσεκτική επιλογή των έργων (tasks) της αμυντικής διπλωματίας, εξίσου προσεκτικά θα πρέπει να επιλέγονται και οι δρώντες με τους οποίους ένα κράτος συνεργάζεται αμυντικά, καθώς η εθνική του ασφάλεια μπορεί να ενισχυθεί σε βραχυπρόθεσμο αλλά να υποβαθμιστεί σε μακροπρόθεσμο επίπεδο λόγω της επιδείνωσης της περιφερειακής και διεθνούς ασφάλειας.

Βιβλιογραφία

- Bailes, A. & Cottey, A. (2006). Regional security cooperation in the early 21st century. *SIPRI Yearbook 2006: Armaments, Disarmament and International Security*.
<https://www.sipri.org/sites/default/files/YB06%20195%2004.pdf>
- Britannica Editors (2026, August 20). *Arctic Circle*. *Encyclopedia Britannica*.
<https://www.britannica.com/place/Arctic-Circle>
- Collyer Merritt, E.(2024, December 16). US election 2024: How will Donald Trump's return impact the UK's global future?. *House of Lords Library*.
<https://lordslibrary.parliament.uk/us-election-2024-how-will-donald-trumps-return-impact-the-uks-global-future/>
- Cohen, E.A. (2026, May 23). *strategy*. *Encyclopedia Britannica*.
<https://www.britannica.com/topic/strategy-military>
- Daly, J. C. K. (2026, May 28). Polish Army Set to be Largest in Europe. *Jamestown*.
<https://jamestown.org/polish-army-set-to-be-largest-in-europe/>
- Department of National Security. (2021) National Security Strategy.
<https://www.dsn.gob.es/sites/default/files/documents/ESN2021%20EN.pdf>
- Drab, L. (2018). Defence diplomacy – an important tool for the implementation of foreign policy and security of the state. *Security and Defence Quarterly*, 20(3), 57–71.
<https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.5152>
- EPTnews. (2026, Σεπτέμβριος 08). Το Ισραήλ κλείνει το προξενείο της Βρετανίας στην Ιερουσαλήμ ως αντίποινα στα μέτρα του Λονδίνου κατά ισραηλινών οικισμών.
<https://www.ertnews.gr/eidiseis/to-israil-kleinei-to-prokseneio-tis-vretanias-stin-ierousalim-os-antipoina-sta-metra-tou-londinou-kata-israilinon-oikismon/>
- EUR-Lex. (n.d.a). Πήτρα αλληλεγγύης. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=LEGISSUM:solidarity_clause
- EUR-Lex. (n.d.b). Πήτρα αμοιβαίας άμυνας. <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/mutual-defence-clause.html>
- European Commission. (2024, March 05). EDIS Joint Communication. https://defence-industry-space.ec.europa.eu/edis-joint-communication_en
- European Commission. (n.d.). EU preparedness union strategy. https://commission.europa.eu/topics/preparedness_en
- European Council. (2025, May 19). EU-UK summit, 19 May 2025.
<https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/05/19/>

- European External Action Service. (2024a, April 09). Defense: Speech by High Representative/Vice President Josep Borrell at Forum Europa. https://www.eeas.europa.eu/eeas/defense-speech-high-representativevice-president-josep-borrell-forum-europa_en
- European External Action Service. (2024b, May 28). EU-Norway Security & Defence Partnership. https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-norway-security-defence-partnership_en
- European External Action Service. (2024c, November 01). EU-Japan Security and Defence Partnership. https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-japan-security-and-defence-partnership_en
- European External Action Service. (2025a, May 19). Security and Defence: EU and UK conclude a Security and Defence Partnership. https://www.eeas.europa.eu/eeas/security-and-defence-eu-and-uk-conclude-security-and-defence-partnership_en
- European External Action Service. (2025b, June 24). Security and Defence: EU and Canada sign Security and Defence Partnership. https://www.eeas.europa.eu/eeas/security-and-defence-eu-and-canada-sign-security-and-defence-partnership_en
- European External Action Service. (2026, March 24). The European Union and Australia sign a Security and Defence Partnership. https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-union-and-australia-sign-security-and-defence-partnership_en
- Fella, S. (2026). The UK Sovereign Base Areas in Cyprus: Status and recent developments [Research Briefing]. *House of Commons Library*. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10540/>
- Freeman, C.W. & Marks, S. (2026, February 19). *diplomacy*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/diplomacy>
- Greece in the UK. (n.d.). Bilateral Relations. <https://www.mfa.gr/uk/en/bilateral-relations/>
- Hallam, M. (2025, October 29). US plans to reduce troop numbers in Europe. *Deutsche Welle*. <https://www.dw.com/en/us-plans-to-reduce-troop-numbers-in-europe/a-74545849>
- Holmes, K. (2015). What Is National Security?. *The Heritage Foundation*, 23. https://www.heritage.org/sites/default/files/2019-10/2015_IndexOfUSMilitaryStrength_What%20Is%20National%20Security.pdf
- House of Commons Library. (2026, September 11). UK-Israel relations 2026: E1 settlement plan, trade and sanctions [Research briefing]. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-12195/>

- Hunnicut, T. & Brunnstrom, D. (2025, March 07). Trump: If NATO members don't pay, US won't defend them. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/trump-if-nato-members-dont-pay-us-wont-defend-them-2025-03-07/>
- Kenny, M. (2026, September 08). *AUKUS*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/AUKUS>
- Kingdom of the Netherlands. (2023) The Security Strategy for the Kingdom of the Netherlands. https://english.rijksdienstcn.com/site/binaries/site-content/collections/documents/2023/security-strategy/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands/index/230330+Security+Strategy+for+the+Kingdom+of+the+Netherlands_EN_CN_web.pdf
- Κόλλιας, Σ. (2026, Απρίλιος 12). «Μη διαπραγματεύσιμες οι βάσεις μας στην Κύπρο» λέει ο Βρετανός υπουργός Ενόπλων Δυνάμεων. *CNN Greece*. <https://www.cnn.gr/kosmos/story/528442/mi-diapragmateysimes-oi-vaseis-mas-stin-kypro-leei-o-vretanos-ypourgos-enoplou-dynameon>
- Κουκάκης, Γ. (2022, Ιανουάριος 31). BREXIT: Δύο χρόνια μετά τη «μεγάλη έξοδο» του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ. *Κέντρο Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων (ΚΕΔΙΣΑ)*. <https://kedisa.gr/brexit-dyo-chronia-meta-ti-megali-eksodo-tou-inomenou-vasileiou-apo-tin-ee/>
- Κουκάκης, Γ. (2025α). Η νέα Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου (2025) & ο ρόλος του στο σύγχρονο περιβάλλον ασφάλειας [Ερευνητική εργασία Νο. 119]. *Κέντρο Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων (ΚΕΔΙΣΑ)*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.13229.19685>
- Κουκάκης, Γ. (2025β). Από τη Heartland και τη Rimland, στη Hyperland: Εγκαινιάζοντας μία νέα γεωπολιτική θεωρία [Ερευνητική εργασία Νο. 125]. *Κέντρο Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων (ΚΕΔΙΣΑ)*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.20769.47209>
- Κουκάκης, Γ. (2026). Η αμυντική διπλωματία ως παράγοντας εθνικής και περιφερειακής ασφάλειας: Η περίπτωση συνδρομής της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά την ένοπλη σύγκρουση μεταξύ ΗΠΑ/Ισραήλ και Ιράν [Ερευνητική εργασία Νο. 136]. *Κέντρο Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων (ΚΕΔΙΣΑ)*. <http://doi.org/10.13140/RG.2.2.21029.46561>
- Koukakis, G. (2023a). Resilience: Highlighting its Importance for Security and Development through References to (National) Security Strategic Documents of International Actors. *HAPSc Policy Briefs Series*, 4(1), 77–87. <https://doi.org/10.12681/hapscpbs.35186>
- Koukakis, G. (2023b). Permacrises and Polycrises: Outlining the Contemporary Security Environment through References to Strategic Documents of Regional and International Actors. *HAPSc Policy Briefs Series*, 4(2), 55–64. <https://doi.org/10.12681/hapscpbs.36661>

- Koukakis, G. (2024a). From Heartland and Rimland, to Hyperland: Introducing a New Geopolitical Theory. *HAPSc Policy Briefs Series*, 5(2), 81–92. <https://doi.org/10.12681/hapscpbs.40784>
- Koukakis, G. (2024b). The First Ever 2024 European Defence Industrial Strategy: Background, Challenges and Future Considerations Regarding the European Security and Defense [Occasional paper 2/2024]. “HERMES” *Institute of International Affairs, Security & Geoeconomy*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.27247.44961>
- Koukakis, G. (2025). Confirming the Geopolitical Theory of Hyperland: New Evidence from Grand Strategy Documents of the United Kingdom and France. *HAPSc Policy Briefs Series*, 6(2), 31–39. <https://doi.org/10.12681/hapscpbs.45357>
- Koukakis, G. (2026). Hyperland: Transforming Past Theories of Geopolitics to Explain Contemporary Strategic Competition. In: Pietrzak, P. (ed) *Strengthening International Relations Through Transformative Theory and Practice*. IGI Global Scientific Publishing (pp. 33-62). <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-6735-3.ch002>
- Kusztal, A.(2017). Theoretical foundations of regional security in International Relations – The overview. *Journal of Science of the Military Academy of Land Forces*, 183(1), pp. 17-30. <https://zeszyty-naukowe.awl.edu.pl/article/101031/en>
- Mills, C. (2024, September 06). Amendments to the UK-US Mutual Defence Agreement. *House of Commons Library*. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10086/>
- NATO. (2026a, June 29). Defence investment and NATO’s 5% commitment. <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/defence-expenditures-and-natos-5-commitment>
- NATO. (2026b, July 01). Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic (DIANA). <https://www.nato.int/en/about-us/organization/nato-structure/defence-innovation-accelerator-for-the-north-atlantic-diana>
- Norton, T. (2025, February 17). Is Trump ‘Considering’ Leaving NATO? Unverified, Unevidenced Claims Spread. *Newsweek*. <https://www.newsweek.com/donald-trump-considering-leaving-nato-2032316>
- Office of the Director of National Intelligence. (2021, March). Global Trends 2040: A more contested world (Introduction). <https://www.dni.gov/index.php/gt2040-home/introduction>
- President of Russia. (2022, February 24). Address by the President of the Russian Federation. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67843>
- Ritzen, Y. (2017, February 20). Cyprus: An island divided. *Al Jazeera*. <https://www.aljazeera.com/news/2017/2/20/cyprus-an-island-divided>

- Στυλιανού, Σ. (2026, Μάρτιος 29). Το καθεστώς των βρετανικών βάσεων στην Κύπρο είναι αδιαπραγμάτευτο; *TA NEA*. <https://www.tanea.gr/print/2026/03/29/world/to-kathestos-ton-vretanikon-vaseon-stin-kypro-einai-adiapragmateyto/>
- Secret Intelligence Service. (n.d.). About us. <https://www.sis.gov.uk/about-us/>
- Spencer, J. & Collins, L. (2025, September 05). What Is Strategy in War?. *Small Wars Journal*. <https://smallwarsjournal.com/2025/05/09/what-is-strategy-in-war/>
- Strategic Systems Programme. (n.d.). Polaris Sales Agreement. <https://www.ssp.navy.mil/About-Us/PAE-SSP-Mission/Safeguard/Polaris-Sales-Agreement/>
- Tabor, N. (2026, June 24). *Five Eyes*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Five-Eyes>
- UK Government. (2012, December 12). updated 2026, August 28). Integrated Global Defence Network. <https://www.gov.uk/government/publications/permanent-joint-operating-bases-pjobs>
- UK Government. (2021, November 24). *UK-Greece strategic bilateral framework 2021* [Policy paper]. <https://www.gov.uk/government/publications/uk-greece-strategic-bilateral-framework-2021>
- UK Government. (2024, October 23). UK-Germany Trinity House Agreement on Defence [Policy paper]. <https://www.gov.uk/government/publications/uk-germany-trinity-house-agreement-on-defence>
- UK Government. (2025a, July 10). *The Strategic Defence Review 2025 - Making Britain Safer: secure at home, strong abroad* [Policy paper]. <https://www.gov.uk/government/publications/the-strategic-defence-review-2025-making-britain-safer-secure-at-home-strong-abroad/the-strategic-defence-review-2025-making-britain-safer-secure-at-home-strong-abroad>
- UK Government. (2025b, July 10). Lancaster House 2.0: Declaration on Modernising UK-French Defence and Security Cooperation [Press release]. <https://www.gov.uk/government/news/lancaster-house-20-declaration-on-modernising-uk-french-defence-and-security-cooperation>
- UK Government. (2025c, July 10). Northwood Declaration: 10 July 2025 (UK-France joint nuclear statement) [Press release]. <https://www.gov.uk/government/news/northwood-declaration-10-july-2025-uk-france-joint-nuclear-statement>
- UK Government. (2025d, July 23). UK and Türkiye agree big step towards multi-billion-pound export of Typhoon fighter jets [Press release]. <https://www.gov.uk/government/news/uk-and-turkiye-agree-big-step-towards-multi-billion-pound-export-of-typhoon-fighter-jets>

- UK Government. (2025e, October 27). 20,000 UK jobs secured as Türkiye buys 20 Typhoon jets in biggest fighter jet deal in a generation [Press release]. <https://www.gov.uk/government/news/20000-uk-jobs-secured-as-turkiye-buys-20-typhoon-jets-in-biggest-fighter-jet-deal-in-a-generation>
- UK Government. (2025f, November 21). *UK-Greece Strategic Bilateral Framework: third annual review 2025* [Policy paper]. <https://www.gov.uk/government/publications/uk-greece-strategic-bilateral-framework-third-annual-review-2025/uk-greece-strategic-bilateral-framework-third-annual-review-2025>
- UK Government. (2025g, November 22). £4bn maritime deal with Indonesia set to boost British jobs and support Indo-Pacific security [Press release]. <https://www.gov.uk/government/news/4bn-maritime-deal-with-indonesia-set-to-boost-british-jobs-and-support-indo-pacific-security#full-publication-update-history>
- UK Government. (2026a, March 24). *Defence Diplomacy Strategy* [Policy paper]. <https://www.gov.uk/government/publications/defence-diplomacy-strategy>
- UK Government. (2026b, March 25). Multi-billion-pound support deal agreed as part of major UK export win [Press release]. <https://www.gov.uk/government/news/multi-billion-pound-support-deal-agreed-as-part-of-major-uk-export-win>
- UK Government. (2026c, July 08). Joint Statement Regarding the Security and Defence Partnership Between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Republic of Türkiye [Press release]. <https://www.gov.uk/government/news/joint-statement-regarding-the-security-and-defence-partnership-between-the-united-kingdom-of-great-britain-and-northern-ireland-and-the-republic-of-tu>
- UK Government. (2026d, August 06). *UK-Norway Lunna House Agreement on Defence* [Policy paper]. <https://www.gov.uk/government/publications/uk-norway-lunna-house-agreement-on-defence>
- UK Government. (n.d.). UKDI – About us. <https://www.gov.uk/government/organisations/uk-defence-innovation/about>
- UK Ministry of Defence. (2025a.). *Defence Industrial Strategy 2025: Making Defence an Engine for Growth* [Official document]. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/68bea3fc223d92d088f01d69/Defence_Industrial_Strategy_2025_-_Making_Defence_an_Engine_for_Growth.pdf
- UK Ministry of Defence. (2025b). *The Strategic Defence Review 2025 - Making Britain Safer: secure at home, strong abroad* [Official document]. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/683d89f181deb72cce2680a5/The_Strategic_Defence_Review_2025_-_Making_Britain_Safer_-_secure_at_home_strong_abroad.pdf

- UK Ministry of Defence. (2026). *Defence Diplomacy Strategy - Keeping Britain Safe: secure at home and strong abroad (Public Summary)* [Official document].
https://assets.publishing.service.gov.uk/media/69ce6700826d774e7b263dbc/MOD_DefenceDiplomacyStrategy.pdf
- UNESCO. (n.d.). Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence.
<https://www.unesco.org/en/artificial-intelligence/recommendation-ethics>
- United Nations. (1960). *Treaty of Guarantee* [Official document].
<https://peacemaker.un.org/en/node/9382>
- Waitzman, E. (2023, May 18). UK's relationship with its overseas territories. *House of Lords Library*. <https://lordslibrary.parliament.uk/uks-relationship-with-its-overseas-territories/>
- Wallace, W.C. (2021). Global Security. In: Romaniuk, S., Marton, P. (eds) *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*. Palgrave Macmillan, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_52-2